

Demokrat Partiyi

NASIL

Kapattırdım

2003

SA

7996

Yazan : Avukat Cemâl ÖZBEY

DEMOKRAT PARTİYİ NASIL KAPATTIRDIM

Yazan: Avukat

CEMAL ÖZBEY

Ankara

Emek BASIM - Yayımevi

1 9 6 1 Ankara

N

03SA7996

KRONOLOJİK OLARAK DAVA VE DURUŞMA SAFAHATI:

- 2) 24/1/1958 de Mustafa Geygel beni umumî vekil tâyin ediyor.
- 3) 26/6/956 da Adnan Menderes Kemâl Yılmaz'a vekâlet veriyor.
- 4) 18/6/960 da dâva dilekçesi tarafımızdan tanzim ediliyor.
- 5) 20/6/960 " Dâva dilekçesi mahkemeye taktim ediliyor.
- 6) 20/6/960 " Mahkeme tensip tutanağı tutuyor.
- 7) 22/6/960 " Duruşma günü tarafıma tebliğ edildi,
- 8) 29/6/960 " Ankara Savcılığı, mahkemedən D.P' nin feshi için dâva, açılıp açılmadığını, açılmışsa kim tarafından açıldığını duruşmanın ne zaman olduğunu soruyor.
- 9) 29/6/960 " Dâva dilekçesi Adnan Menderes'e Yassı Ada da tebliğ ediliyor.
- 10) 1/7/960 " Hâkim savcılığın dilekçesini kaleme havale ediyor.
- 11) 2/7/960 " Hâkim, savcılığa dâva, taraflar ve duruşma günü hakkında malûmat veriyor.
- 12) 15/7/960 " Saat 10/25 I. ci duruşma.
- 13) 16/7/960 " Dâvalı Adnan Menderes için kıyap masrafı yatırılıyor ve kıyap kararı gönderiliyor.
- 14) 16/7/960 " Mustafa Geygel'in dâva tarihinde D.P. de kayıtlı olup olmadığı D.P. merkez ilçe başkanlığından mahkemeye soruluyor.
- defterinin vilâyetin emri ile emniyet müdürlüğüne teslim edil-
- 15) 3/8/960 " D.P. Ankara merkez ilçe başkanlığı üye kayıt diğini bildiriyor.
- 16) 22/9/960 " Müvekkilim Mustafa Geygel'in kayıtlı bulunduğu üye kayıt defterinin savcılık kanalıyla celbi için mahkemeye dilekçe verdim.
- 17) 22/9/960 "Savcılıkta bulunan ve sabıkların ifadelerini ihtiva eden dosyaların delil olması için mahkemeye celbi için mahkemeye dilekçe verdim.
- 18) 22/9/960 " Kıyap kararı tebliğ edilerek dönmemiş oldu -

ğundan ve zayi olma ihtimali bulunduğundan yeniden bir suret tanzim edilerek dâvalıya tebliğini istedim.

- 19) 22/9/1960 " Mahkeme bu talebi uygun bularak kıyap kararının yeniden tanzim edilen parçasının karşı tarafa tebliğini savcılıktan istiyor.
- 20) 23/9/1960 " Kıyap kararı Adnan Menderes'e tebliğ ediliyor.
- 21) 23/9/1960 " M.B.K. İrtibat Bürosu tebliğin yapıldığını C. Savcılığına bildiriyor.
- 22) 23/9/1960 " Dâvalı Avukatı cevap lâyihasını Trabzon Asliye Hukuk Mahkemesi eliyle selâhiyetli mahkemeye yolluyor.
- 23) 23/9/1960 " Mahkeme, delil olarak gösterdiğimiz dosyaların celbi için savcılığa tezkere yazıyor.
- 24) 24/9/1960 " Savcılık, kıyap kararının tebliğ edildiğini bildiren bir yazı ile kıyap kararının tebliğ edilmiş parçasını mahkemeye yolluyor.
- 25) 27/9/1960 " Savcılık, delil olarak gösterdiğimiz dosyaları mahkemeye yolluyor.
- 26) 29/9/1960 " Saat 10/20 de cevap lâyihası bana elden veriliyor.
- 27) 29/9/1960 " saat 10/20 de ikinci celse açılıyor. Duruşma 4-5 dakika kadar cereyan ediyor ve D.P. nin feshine karar veriliyor.
- 28) 29/9/1960 " D.P. nin feshedildiği C. Savcılığına bildiriliyor.
- 29) 29/9/1960 " Sabıkların ifadelerini ihtiva eden ve delillerimiz meyanında bulunan dosyalar C. Savcılığınca mahkemeden celbediliyor.
- 30) 11/10/1960 " Dâvalı avukatı hükmün manevi tazminat kısmını temyiz ediyor.
- 31) 12/10/1960 " Dâvalı vekilinin temyiz lâyihası temyiz defterinin 960: 248 esasına kaydediliyor.
- 32) 13/10/1960 " Temyiz Lâyihasının bir sureti bana tebliğ ediliyor.
- 33) 18/10/1960 " Karşı tarafın Temyiz dilekçesine cevap veriyorum.
- 34) 9/11/1960 " Hükmün manevi tazminat kısmı temyiz edildiğinden 960/570 sayılı dâva dosyası Temyiz Mahkemesi 4'ncü Hukuk Dairesi Reisliğine gönderiliyor.

DEMOKRAT PARTİNİN KAPATILMASINA SİYASETÇİLER NE DEDİLER?

İnönü: — Karar Adalete aittir - Benim için söylenecek bir şey yoktur.»

Fuat Arna (C.K.M.P. Genel İdare Kurulu üyesi): «Maa-lesef yolu kendileri gizdiler ve kendi kazdıkları kuyuya kendi-leri düştüler. Fakat şunu bilhassa söyleyeyim ki, millet hizme-tine girmiş olan hiç bir siyasî teşekkülün böyle bir akibete ma-ruz kalmasından memnuniyet duymayız.»

Kasım Gülek, «Tabii görüyorum. 1950 de yapılan dü-rüst ve serbest seçimlerle iktidara gelen bir parti, milletin te-veccühünü kötüye kullanarak demokrasiyi ve hürriyeti yıkmış ve kendi akibetini kendi eliyle hazırlamıştır. Türk milletinin bir daha buna benzer hareketler yapacak hiç bir teşekkülün orta-ya çıkmaması için tedbir alması gerekir.»

Şemsettin Günaltay, «Mukadder akibetine erişti.»

Şahap Gürler, «Tüzüğüne riayet etmiyen, adaleti hiçe sayan, devrimler ve demokrasiye sırt çeviren bir parti bu ka-rarla mukadder olan âkibetine uğramıştır. Müstakil Türk hâ-kiminin bu kararının, memleket hizmetinde bundan sonra va-zife alacak vatandaş ve teşekküllere bir ders olduğu kanaatin-deyim. Cenabı Hak memleketi ve milleti bundan sonra, on yıl-dır geçirdiğimiz maceralara sürükleyecek insanların şerrinden korusun...»

Ahmet Tahtakılıç, «Söyliyecek bir sözüm yok.»

Esat Çağa: (1950 yılı D.P. İstanbul İl Başkanı), «İyi ol-du. Tarihi vazifesini ikmâl edememiş, vazifesini yerine getir-memiş, kendisine bağlanan bütün ümitleri boşa çıkartmış bir partiydi. Memleketin siyasî hayatında bundan sonra da bir rol oynaması beklenemezdi. Gayet te iyi oldu.»

Falih Rifkî Atay, «Demokrat Parti bizâm siyasî tarihi-mizde ancak meşrutiyetin Hürriyet ve İtlâf Partisini hatırlat-makta idi. Onun dağılışı gibi, bunun da kapamışı iç politikamızın gelişmeleri için faydalı olacaktır. Yalnız hortlamamasına

dikkat etmeliyiz.»

Mustafa Münim Selek, (C.K.M.P. İstanbul İl Başkanı),
«Kanunsuz hareket eden herkes ve her müessese, kanun hü -
kümlerine boyun eğmeğe mecburdur.»

Enver Safder Oder, (D.P. eski İstanbul İl Başkanı),
«İsabetli bir karardır. Geç bile kalınmıştır. 29 Mayıs sabahı ka -
panması gerekirdi. Bu suretle demokratik idari rejime bağli,
Türk Milletinin siyasî cihazlanmasının bir an önce temini müm -
kün olurdu.»

Emel Gürler, (C.H.P. Yüksek Haysiyet Divanı Üyesi),
«Gönül isterdiki D.P. siyasî hayatta hakikî vazifesini yapsın.....
Verdiğiniz bu habere çok sevindim. Çünkü D.P. bir siyasî parti
havasını kaybetmiş, bir fesat yuvası haline gelmişti. Hortlama -
mak şartı ile edebiyete kadar uğurlar olsun. »

Doçent Doktor Turan Güneş: Mahkeme fesih kararını
verdiği zaman «Yaşamın adalet» demiştir. Bilâhare de «Adalet
yerini buldu, bundan fazlasını söylemeğe bile değmez.»

Mehmet Hazer: Gözümüz aydın. Beklenen kendileri ta -
rafından hazırlanan bir akibetti.

Orhan Öztrak, (C.H.P. Genel Sekreter Yardımcısı), «De -
mokrat Parti hükûmeti meşru bir ihtilâl ile bertaraf edildi. Bu
gün mahkemede vermiş olan karar bu durumun hukukî ve tıbbî
neticesidir. Bu karar böyle bir başlangıcın tabii beklenen sonu
cu idi.»

Prof. Dr. Turhan Feyzioğlu, «Ne kendi eyledi rahat, ne
halka verdi huzur. Bu kadar yeter.»

Melih Kemal Küçüktepepınar, (C.H.P. Eski Adana mil -
letvekili), «Demokrat Partinin kapatılması ile memleket bir
kâbustan kurtulmuştur.»

Suut Kemal Yetkin, (Ankara Üniversitesi Rektörü), «Va -
zifesini ihmal eden ve kötüye kullanan her siyasî teşekkülün
âkibeti budur.»

(Yukarıdaki satırlar 30 Eylül 1960 tarihli çeşitli İstan -
bul ve Ankara gazetelerinden alınmıştır.)

DEMOKRAT PARTİNİN KAPATILMASINA BASIN NE DEDİ?

Başlık: «Demokrat Parti, Mahkeme kararı ile dün kapatıldı. Partinin siyasî hayatı 15 yıl, 4 ay, 15 gün, 1 saat, 35 dakika sürdü.

..... Böylelikle 15 sene, 4 ay, 15 gün, 1 saat, 35 dakika sonra tarihi bir karar alınmış ve D.P. resmen kapatılmış ve tarihe mal olmuştur.

Yargıç Raif Elmadağlı, mübaşir Hasan Tolun, dâvacı Mustafa Geygel, avukatı Cemâl Özbey ve düşük D.P. Genel başkanının avukatı Kemal Yılmaz bu kararlar tarihe geçmiş bulunuyorlardı. (30 Eylül 1960 tarihli Cumhuriyet Gazetesi).

Manşet: «Demokrat Parti, dün kapatıldı, Partinin malları Hazineye kalıyor. Kapatma kararı Ankarada 4. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verildi.

..... Bundan 14 sene 10 ay, 26 gün evvel, 4 Aralık 1945 te kurulan Demokrat Parti, 14 Mayıs 1950 de iktidara gelmiş ve 27 Mayıs İnkilâbı ile iktidardan indirildikten sonra dün üç dakikalık bir celse sonunda D.P. Genel Başkanı düşük Başbakan Adnan Menderes'in de arzusu ile kapatılmıştır. (30 Eylül tarihli Vatan gazetesi haber kısmından).

Başlangıçta meşru... Ve Sonunda gayri meşru olan bir partinin hikâyesi: D.P. nasıl doğdu, kendi kendini nasıl yok etti?

1945 ile 1954 arasında ömrümün dokuz yılını, karşılığın olarak hiç bir siyasî emel ve ihtiras beklemeden, Demokrat Partinin zinde bir şekilde doğması, gelişmesi, iç rahatsızlıklarına çare bulması, tek partiyi devirmesi, iktidarda başarı elde etmesi, bir takım fena istidatları yenmesi, böylece memlekette demokrasinin kök tutması işine vakfettim. Bundan sonraki altı yılı da çöken ümit ve rüyalarımın enkazı içinde geçirdim, muhakkak görülen felâketlere karşı ikaz vazifesini son hadde kadar yapmağa çalıştım.

..... Bu hayatın her türlü faaliyetine kesif bir şekilde katılan bir gazeteci sıfatıyla benim kanaatim şudur ki kurucu-

lar, iktidari ele geçirmek maksadı ile hesaplı roller oynama -
mışlar, bütün bir milleti yıllarca aldatmamışlardır. Mücadele
devrinde samimiyet payının yüksek olduğu iddia edilebilir.
1947 den sonra Demokrat Parti liderleri ile Halk Partisinin
mutedilleri arasında dostça temaslar olmuş, müşterek gaye -
ler uğruna yıllarca ideal bir şekilde işbirliği yapılmıştır.

..... Benim kanaatime göre ortalıktaki dâva, Celâl Ba-
yar ile Adnan Menderes'in kudretin türlü türlü tezahürleri ve
imkânları ve hudutsuz hulûskârlıkları karşısında sarhoş olma-
ları, iktidara devamlı şekilde sahip kalmak, bir vasilik idaresi-
ne doğru gitmek heveslerine kapılmalarıdır.

..... Hastalık bir taraftan da inanılmaz bir şekilde bir
manevi körlük de yaratmış, suçlular, tâ burunlarının dibine ge-
len tehlikeyi görememişler, kaçmak, suç delillerini ortadan kal-
dırmak için hiç bir şey yapamamışlar, Allahın ve halkın saza-
bına uğramışlardır.

Diktatörlük ve vasilik sevdasının bu acıklı âkibeti, bun-
dan sonrakiler için bir ibret dersi olacak mı? Eğer olabilirse,
bu ders sayesinde milletimiz bundan sonrası için huzura, istik-
rara, dürüst bir idareye, normal gelişme imkânlarına kavuşur-
sa, ödediğimiz ağır bedel boşa gitmiş olmayacaktır. (30 Eylül
1960 tarihli Vatan Gazetesi, Ahmet Emin Yalman).

Manşet : Demokrat Parti Feshedildi. İtiraz edilmezse
partinin malları hazineye intikal edecek. D.P. yi Trabzon Ba-
rosundan bir avukat müdafaa etti. Sebep: Partinin kongrele-
rini yapmaması, gayeden uzaklaşması.)

10 yıl müddetle Türk milletinin kaderi üzerinde söz sa-
hibi bulunan Demokrat Parti 14 yıl, 8 ay, 22 gün faaliyette bu-
lunduktan sonra, bu gün saat 10-50 de Ankara Dördüncü Asli-
ye Hukuk Mahkemesi tarafından kapatıldı. (30/9/1960 tarihli
Tercüman Gazetesi).

Manşet: Demokrat Parti Kapatıldı. Kapatılma sebebi:
Parti tüzüğüne aykırı olarak kongre yapmamak. D.P. nin ka-
patılması için dâva açan partili M. Geygel: «D.P. den zarar gör-
medim» dedi. (30/9/1960 tarihli Hürriyet Gazetesi).

Manşet: Demokrat Parti Feshedildi. Bir DP. li tarafın-
dan açılan dâvada karar, kongre yapmama ve gayeden ayrıl-

ma gereğiyle verildi. O kararın temyiz edilebilmesi için Adnan Menderes'in 15 gün içinde itirazı gerekiyor. D.P. nin müdafaa avukatı da fesih talebine katıldı. (30/9/1960 tarihli Milliyet gazetesi, haber.)

Durum: D.P. tarihe karıştı:

..... Hiç şüphe yok ki son demokrasi denemesinde kendisine milletçe büyük ümitler bağlanan bir partinin hayatının bu şekilde sona ermesi siyasî tarihimiz bakımından çok üzücüdür. Hâdisenin, partilerini ve ülkelerini şahsi mülkleri gibi idare edecek zihniyetteki müstebit politikacılara vereceği ders te sellimiz olacaktır. Ümidimiz ise D.P. enkazı altından alını açık çıkacak dürüst vatandaşlarımızın katılacakları yeni bir partidir. (Milliyet gazetesindeki bir makaleden 30/9/1960)

Sür manşet: D.P. için tarihi karar dün verildi. Dün saat 10.23 te mahkeme kararı ile parti kapatıldı. Partinin 25 milyon lirası hazineye geçiyor. (Öncü gazetesi, 30/9/1960). tarihli, haber kısmından).

Demokrat Parti mahkeme kararıyla dün kapatılmıştır. 27 Mayıs Devriminden sonra başlayan, 10 yıllık bir devrenin tasfiyesinde, bu önemli bir adımdır. Fakat nihai tasfiye ancak Yassı Ada suçlarının muhakemelerinden sonra bitmiş olacaktır. Menderes - Bayar istibdadının bir oyuncuğu haline getirilen büyük bir millî müessesede beslenen bunca ümitleri yok ederek, verilen emekleri heba ederek tarihe karışmış bulunmaktadır. Hukuk alanındaki bu tasfiye hareketi, siyasi alanda ve adalet önünde, Demokrat Parti liderlerinin hesap vermeleri ile tamamlanacaktır. Türk Milleti Demokrat Parti idaresinde geçirmiş olduğu son on yılı, oldukça karışık ve çeşitli hislerle hatırlıyacaktır. Hasret, ümit, heyecan, nefret ve korku hisleri, bu devri hatırlıyanların ruhunda yer yer akisler bulacaktır.

Artık yeni kuşaklar için ibret dolu olan bir devir kapanmak üzere olduğuna göre, bundan sonra yapacağımız şeyler üzerinde düşünmenin zamanı gelmiştir. 30/9/1960 tarihli Öncü gazetesi, Baş Makale, Aydın Yalçın).

Manşet: Demokrat Parti, kapatıldı. Kararı Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi verdi. D.P. nin avukatı, Menderes'in

de Partinin kapanmasını istediğini, fesih kararının yerinde olacağını söyledi. (30/9/1960 tarihli Yeni Sabah gazetesinden).

Manşet: Demokrat Parti Kapatıldı. Mustafa Geygel'in açtığı dâvada Ankara 4. Asliye Hukuk Hâkimi Raif Elmadağlı partinin feshine karar verdi. 7 Ocak 1946 da kurulan D.P.'ye 4 yıl, 4 ay, 7 gün muhalefette 10 yıl 13 gün iktidarda kalmıştı. Dâvacı vekili «D.P. yi nasıl kapattırdım» adlı, bir kitap çıkaracakmış, (30/9/1960 tarihli Havadis gazetesinden).

Manşet: D.P. dün Feshedildi. Partinin Ankara Necatibey ocağına kayıtlı M. Geygel tarafından Ankara 4. Asliye Hukuk mahkemesinde açılan dâva sona erdi. Fesih kararının sebepleri şunlar: 1 — Genel Kongrenin Toplanmaması, 2 — Partizanlığı devlet idaresine sokmak, 3 — Dinî politikaya âlet, 4 — Sukkast tertipleme, Anayasayı çiğnemek, Programının dışına çıkmak. Kuruluştan 5410 gün sonra kapandı. 3035 gün iktidarda kalan D.P. son kongresini 1955 de yapmıştı. (30/9/1960 tarihli Dünya Gazetesinden).

Manşet: D.P. Mahkeme kararıyla kapatıldı. Menderes'in de Yassı Adadan gelen ifadesiyle partinin kapatılmasına muvafakat ettiğini söyleyen hâkim, «D.P. feshedilmiştir.» dedi. Fesih kararını, D.P. nin eski Ankara M. Vekili Vaiz Bilen'in damadı verdi. (30/9/1960 tarihli Akşam gazetesinden.)

Manşet: Demokrat Partiyi bu adam kapattırdı. 14 yıl - lık parti 14 dakikada feshedildi. (30 Eylül 1960 tarihli Son Dakika gazetesinden.)

Manşet: Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi Demokrat Partiyi Dün Resmen kapattı. Kararı Hâkim Raif Elmadağlı verdi. Dâvacı Mustafa Geygel isimli bir müteahhit, avukatı da Cemal Özbeydi. D.P. nin malları müsadere ediliyor. (30 Eylül 1960 tarihli Hâkimiyet gazetesinden).

Manşet: Demokrat Parti Kapatıldı. Demokrat Partinin Kapatılması ile ilgili Kararı Hâkim Raif Elmadağlı Verdi. 14 yıllık Demokrat Parti 14 dakikada feshedildi.

..... D.P. 14 yıl, 8 ay, 22 gün sonra fiilen, hukuken faaliyetten men edildi. D.P. nin kuruluşuna ait ilk haber basında 8 Ocak 1946 da yayınlandı. (30 Eylül 1960 tarihli Yeni Gün Gazetesinden).

Manşet: Demokrat Parti Mahkemece Kapatıldı. Fesih dâvasını bir Demokrat Partili açmıştı. Sebep: Kongre yapılmadan tüzük ve programın ihlâli. Demokrat Partinin bütün malları hazineye geçiyor. Kapatma kararına 1 hafta içinde itiraz edilebilecek.

..... 10 yıl Yurdun kaderiyle oynayan parti: D.P. iktidarda kalabilmek için her çareye baş vurmaktan başka ilkesi kalmayan D.P. ileri gelenleri her şeyi yaptılar. Ama başaramadılar. D.P. mukadderatına doğru büyük bir hızla kayıp, gidiyordu.

1950 den 27 Mayıs 1960 sabahına kadar, önce yavaş adımlarla, sonra büyük bir hızla, memlekete getireceğini vadedtiği ve bir zamanlar az bulduğu hürriyet ve demokrasi ile beraber memleketi de kendisiyle birlikte uçuruma doğru koş-turan Demokrat Parti, dün sabah, bir mahkeme karar ile son bulmuştur.

Kendisini savunmaya memur avukatın bile kapanmasından başka çare göremediği bu tabiat dışı kuruluş, aşağıda özetlediğimiz biyografyasının da göstereceği üzere, partiler sicilinde, -kötü nam ile şöhret- bularak yer alacaktır... (30 Eylül 1960 tarihli Ulus Gazetesinden.)

Manşet: Demokrat Parti Dün Kapatıldı. 7 Ocak 1946 da 4 kişi tarafından Kurulan Demokrat Partiyi bir eski D.P. li kapatırdı. (30/9/1960 tarihli Ankara gazetesinden.)

Manşet: Dördüncü Hukuk Mahkemesince Alınan Sevin-dirici bir kararla Demokrat Parti Resmen kapatıldı. Adnan Menderes de okunan ifadesinde «D. Partinin kapatılmasının doğru olacağını -bildirdi. Hâkim Raif Elmadağlı D.P. nin cemiyetler kanununa aykırı, hareketlerinden dolayı kapatılmasına para ve mallarının hazineye devredilmesine karar verdi. (30 Eylül 1960 tarihli İnkılâp gazetesinden.)

Başmakale Demokrat Partinin Kapatılması üzerine: Demokrat Parti, iki günden beri, tıpkı «müflis» bir şirket gibi mahkeme kararı ile kapatılmış veya feshedilmiş bulunuyor. Memlekete gerçek demokrasiyi, fikir ve vicdan hürriyetini, teminatlı adaleti getirmek, kısaca bütün mânasile bir hukuk devleti kurmak için teşekkül eden bir siyasi partinin on yıllık bir iktidar sonunda bu hale düşmesi pek acıklı bir akibettir.

..... Evet, Demokrat Parti artık tarihe geçmiştir. Fakat, hangi tarihe? Elemle söylüyoruz ki, bir leké olarak Türk milletinin tarihine Oysa, bu parti hedeflerine sadık kalsaydı bu geçiş ne kadar şerefi olacaktı. (1/10/1960 tarihli Ulus Gazetesinden, Yakup Kadri Karaosmanoğlu).

Başmakale: Türk Adliyesi, masum D.P. lileri vicdani bir yükten kurtardı!..

.....Hemen 1950 seçimlerini takip eden günlerde Strasburg'da Avrupa Konseyinde Churchill «Türkiyedeki seçimleri radyo başında heyecanla takip ettim, dünyanın hiç bir yerinde hiç bir memleket tek parti rejiminden demokratik rejime böyle tereyağından kıl çeker gibi rahatlıkla geçmedi, Bu Türk milletinin müstesna kabiliyeti ve olgunluğu eseridir.» demişti. Bu sözleri dünyanın en selâhiyetli şahsiyetinden dinleyen bu satırların sahibi de o tarih'te Demokrat olmanın iftiharını duymuştu.

..... Partiler gelici geçici müesseselerdir. Ebedi olan Türk milletidir.

..... Demokrat Partiyi bir zulüm cihazı haline getiren samimiyetsizlik onu günün birinde bir akrep gibi sokarak öldürdü. (1/10/1960 tarihli Yeni Gün gazetesinden, Cihad Baban)

Fıkra: D. Partinin mezar Taşı:

Burada katiller yatar!

Burada hırsızlar yatar!

Burada yalancılar yatar!

Burada dolandırıcı'lar yatar!

Burada anayasanın ırzına geçenler yatar!

Burada gençliğe ateş açanlar yatar!

Burada devrim düşmanları yatar!

Burada din simsarları yatar!

Burada vatani satanlar yatar!

Burada gazete kapatanlar yatar!

Burada İnönü'yü öldürecek ölümler yatar!

Burada zır deliller yatar !

Burada demokrat Parti yatar!

Burada demokrasi illeti yatar!

Fatiha okumayız!

(Konya Zaman Gazetesi, Ali Rıdvan).

D.P. Kapatıldı:

..... «Bu şartlar altında» yani artık kanunsuz olarak, kongreler yıllarca yapılmadan olmaz, zorla üye kaydedilmez, tüccar ve zenginlerden tehdit yoluyla para alınmaz o halde, D.P. nin açık bulunmasına lüzum yoktur. Adnan Menderes, herhalde böyle düşünüyordu. (Ülke gazetesi, 4/10/960).

«Sır» ın Değerli Okuru:

.....Hürriyet, adalet, kalkınma vaadiyle iş başına gelen, yıllarca milletin itimadını, sevgisini kazanan bir parti, liderlerinin kaptislerine âlet olarak gayelerinden tamamen ayrılmış, hürriyet, adalet düşmanı bir teşekkül haline gelmiştir. Bir parti için böyle bir sonuç gerçekten acıdır. (4 Ekim 960 tarihli Sır mecmuasından).

Demokrat Parti Kapandı! Vatan sağ olsun!

.....Evet, Demokrat Parti kapandı! Gerisinde ümitlerden, ideallerden örülü hatıraları da, devrildiği çukura beraber sürüklüyerek ve fena bir isim bırakarak tarihe mal olacaktır.

Dünyada bir milleti böylesine aldatmış, en temiz duyguları böylesine istismar etmiş bir başka teşekkül, bir başka hareket görülmemiştir.

..... Demokrat Partinin bu hali, yalanı, sahtekârlığı, iftirayı politika vasıtası olarak kullanmak isteyen, her partideki insanlara ibret olmalıdır. (Cihad Baban, 4/10/960 tarihli Sır mecmuasından).

Partisiz D.P. liler,

27 Mayıs İhtilâli ile birlikte D.P. nin sona eren hayatı, Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 29/9/960 tarihli kararı ile hukuken de sona ermiştir. D.P. tecrübesi milletimize neler kazandırmış, neler kaybettirmiştir?

Muhalefet yıllarında D.P. siyasî Demokrasinin ve hürriyetlerin kazanılması savaşında önemli ve faydalı bir rol oynamıştır. Bu bir gerçektir. Fakat bu teşekkül iktidara geldikten sonra, siyasî demokrasiyi pekleştirip yerleştirecek, plânlı iktisadi kalkınma hamlelerini gerçekleştirecek, halkın eğitimini sağlayacak ve nihayet sosyal demokrasinin şartlarını yaratacak yerde, tamamen aksi istikamete sapmış, 10 yıl içinde mem-

leketi her bakımdan -maddî ve mânevi- göküntüye götürmüştür.

.....Eski D.P. yeni bir ad altında yeniden yaşatıldığı takdirde, D.P. nin rejimine karşı hayatlarını ortaya koyarak sa - vaşanlar, kanlarını dökenler, II. Cumhuriyetin kurucularını asla affetmeyeceklerdir. (4/10/1960 tarihli Sır mecmuasından).

Okuyuculara Mektup :

..... O'nun (Bayar'ın) «I» numaralı kurucusu olduğu D.P. de kapatıldı KİM, D.P. nin kapatılması gerektiğini, aksi fikirde olanlara karşı nedenleriyle ilk defa savunmuştu.

ADALET, D.P. KAPATILDI:

..... Böylece, Türkiyede ilk defa iktidarda bulunmuş bir parti, adaletin hükmü ile tarihe karışmış oluyordu. (3/10/1960 tarihli Kim mecmuasından).

Millet Dağ ve Fare

Bu hafta bütün Türkiyede en fazla konuşulan mevzu, D.P. nin kapatılması kararıdır.

.....Eğer D.P. nin kapatılması gerekiyor idiyse - hiç de gerekmemektedir ya.. - bin sebep bulunabilirdi, ve bunların bini de «Cemiyetler Kanununa muhalefetten» daha tatmin edici olurdu.

Demokrat Partiyi Kapattıran Adam!

Bir isim bir günde memleket çapında şöhrete kavuşmuş bulunuyor. Bu, D.P. nin kapatılması için 27 Mayıs'tan sonra dâva açan Mustafa Geygel adlı vatandaşdır.

..... Sanırız ki D.P. ile kaderin istihzası hiç bir zaman bu kadar açık şekilde belirmemiştir, ve ko'ay kolay da belirmeyecek! (3/10/1960 tarihli Akis mecmuasından).

ÖN SÖZ :

Bu kitap memleketimizin mukadderatı üzerinde 15 yıl-mühim roller oynayan bir siyasi partinin kısaca hayat hikâyesidir. İbret dersleri ile dolu bu hikâyeden şahsî, ahlâkî ve siyasi dersler almak mümkündür. Yine bu hikâyeden anlaşılacaktır ki, Türk Milleti, sonsuz ilerleme iştiyakını gidermek, en ileri hedeflere ulaşmak için kendisine samimî olarak hizmet edecek insanlar aramaktadır. Bunun içindir ki bu önderliği yapmayı vaadeden ve muhalefet yıllarında fazlası ile ideal ve faal görünen D.P. yi iktidara getirmişti. D.P. milletin emniyetini sustimal ve istismar ettiği için de iktidardan milletçe uzaklaştırılmıştır. Şimdi millet kendisini en kısa zamanda ve en kısa yoldan muasır medeniyet seviyesine ulaştırarak olan partiler ve liderler istemektedir. O, bu arzusunun muhakkak surette gerçekleştirilecektir.

Bu kitap, siyasî ve inkilâp tarihimiz için Türk Milletine bir hizmette bulunabilirse kendimi bahtiyar sayacağım.

13/II/960

AVUKAT

CEMAL ÖZBEY

ANKARA

G İ R İ Ş

Bence köy, müşahede ehli için bir içtimai lâboratuardır. Bu lâboratuarda içtimai hâdiseleri zaman uzunluğuna yani asırlar öncesinden alarak bu güne kadar incelemek ve ondan gerçeğe yakın neticeler elde etmek mümkündür.

Köyde tanıdığımız bir aileye mensup şahısların karakter ve huylarını, terbiyevî durumlarını o aileye mensup şahsı tanımadan da kısmen de olsa tâyin etmek kabildir. Meselâ falan aileye mensup şahıslar terbiyeli ve dürüst olurlar gibi.

Nasıl ki dünya camiası içerisinde devletlerin zaman boyunca takip ettikleri muayyen siyasetleri vardır; köyde de her kabile veya ailenin zaman boyunca takip ettiği muayyen bir siyasî yolu vardır. Meselâ falan ailenin daima hasmı olmak ve ya daima ona dost olmak gibi.

Takibi gereken bu siyasî yollar ve prensipler üzerinde devamlı surette, bilhassa kış geceleri plânlar kurulur, projeler yapılır, kafalar hep bu takip edilecek siyasî yollar üzerinde yorulur.

«Demokrasinin beşiği İngilteredir» derler. Bunun aksi de mevcut olan bu demokrasi ve çok particilik maalesef yakın denilebilir. Çünkü; orada çok partili sistem asırlardan beri mevcuttur. On evli köyde bile particilik vardır. Hattâ köyde particiliğin teessüs etmiş bir adı da vardır. «Taraf veya tarafgirlik». Birbirlerine «sen hangi taraftansın» derler. Yalnız, köyde mevcut olan bu demokrasi ve çok particilik maalesef yakın zamana kadar devlet müesseselerimize ve içtimai bünyemizin tamamına intikal ve tatbik ettirilmemiştir. Bizde Türk ilim adamları Avrupayı bilir ve fakat Türkiyeyi asla bilmezler. Bir hukuk Profesörü İsviçrenin falan kanton veya köyündeki örf ve adeti bilir de meselâ koskoca Malatya vilâyetinin örf ve adetlerini, teamüllerini bilmez.

Türkiyede çok partili sistem kurulunca köylüler de partileri kendi taraf veya tarafgirliklerine uydurdular. Köylüler partiler için birbirleri ile asla kavga etmezler. Eğer kavga eder-

lense kendi tarafgirlikleri için kavga ederler. Fakat siyasetçileri görünce parti için kavga ettiklerini söyleyerek onları devamlı surette aldatır ve önleri süre işlerini takip için dolaştırırlar. Köy siyasetini hakkiyle kavramış akıllı bir köylü, çok iyi siyasetçi olarak tanınan parti liderlerini bile tabir caizse aldatabilir ve atlatabilirler.

Köylerdeki ocak ve bucak teşkilâtlarının kapatılmasını şahsen lüzumsuz buluyorum. Bu yola gitmek siyasî hayatı ve köyü bilmemek demektir. Köyde ocak ve bucak birer siyasî mekteptir. Köylüyü siyasî bakımdan yetiştirir. Köylüyü siyasî olgunluğa alıştıırır ve kavuşturur. Köylünün devlet ve memleket idaresine karşı ilgisini sağlar ve arttırır.

Ben de bir köylü çocuğu olduğum için doğduğum gündən beri bu siyasî hava ve pota içerisinde yetiştim. Bundan ötürü siyasetle uğraşmam, siyaseti kendime ikinci bir meslek edinmem mukadder ve tabii idi.

İşte bu hava içerisinde yetişen ve bir siyasî partiye mensup olmakla beraber, daima müfritlikten kaçan, mutedilliği tercih eden bir insan olarak D.P. nin feshi hakkında açtığım dâvayı tarafsız bir görüşle okuyucularıma izah edebilir, Türk İnkilâp ve Demokrasi tarihine ufacık bir hizmette bulunabilirim - sem vazifesini yapmış bir insanın huzur ve rahatlığını duyacağım.

DEMOKRAT PARTİNİN TARİHÇESİ

Demokrat Parti 7 Ocak 1946 da kurulmuştur. 21/7/946 tarihinde yapılan ilk çok partili seçimde C.H.P. kazanmıştı. D.P. de 61 millet vekili çıkarmıştı. 14 Mayıs 1950 seçiminde D.P. kazanmıştı. ve 434 milletvekili çıkarmıştı. 2 Mayıs 1954 seçiminde ise D.P. daha fazla oy aldı, 490 milletvekili çıkardı. 27 Ekim 1957 seçiminde ise D.P. tekrar seçimleri kazandı, 410 milletvekili çıkardı. Fakat oyların ancak 0/0 42 sini alabilmiştir. Oyların 0/0 58 ini ise muhalefet partileri almıştı. Nihayet 27 Mayıs 1960 tarihinde Türk Silâhlı Kuvvetleri D.P. yi düşürerek iktidarı ele aldı.

20/6/960 tarihinde tarafımızdan D.P. nin feshi dâvası açıldı. 15/7/960 tarihinde saat 10/45 te I. nci duruşma yapıldı. 1/9/960 tarihinde Ankara 5. nci Sulh Ceza Mahkemesi tarafın-

dan D.P. nin malları üzerine ihtiyati tedbir kondu. İkinci celse-
de, 29/9/1960 tarihinde saat 10/20 de D.P. Ankara 4. Asliye Hu-
kuk Mahkemesinin kararıyla kapatıldı.

Bu suretle D.P. dört sene, dört ay, yedi gün muhalefet-
te; on sene, on üç gün iktidarda kalmıştır. Şimdi ise bu partinin
liderleri veya ileri gelenleri Yassıadada Yüksek Adalet Divanı
huzurunda büyük Türk milletine yaptıkları işlerin hesabını ver-
meye çalışmaktadırlar.

DEMOKRAT PARTİLİ OLARAK SİYASİ FAALİYETİM :

1946 yılında Malatya'da Orta Okulun 2. nci sınıfında oku-
yordum. Bir gün babam bana Celâl Bayar'ın memleket ve mil-
letimizi daha iyi idare etmek için bir parti kurduğunu, muvaf-
fak olmak için çok iyi çalıştıklarını söyledi. Particilik hakkında
kısaca da malûmat verdi. Bir müddet sonra akrabamızdan bir
genç teşvikim üzerine D.P. il teşkîâtından D.P. nin ocak ve bu-
cak teşkilâtını kurmak için selâhiyet aldı ve on onbeş gün içe-
risinde iki nahiye, kırktan fazla köyde ocak teşkilâtı kurdu.
Bizim köyde de babam D.P. ocak başkanı oldu. 1946 yılında mil-
let vekili seçimi yapıldı. Köylüler oylarını D.P. lilere ve müsta-
killere verdiler. Fakat o günkü seçim sistemi çok bozuk oldu -
ğundan oylar sandık kurulunun istediği şekilde istenilen şahıs-
lar adına kaydediliyordu. Kendilerine hiç oy verilmiyen kimse-
lerin bile tasnif sonunda oy aldıkları görüldü. Bunun üzerine
halkın C.H.P. ye muhalefeti, D.P. ye de bağlılığı arttı. İkinci
seçimi halk sabırsızlıkla bekliyordu. 1950 seçimleri çok dürüst
yapıldı. Köyümüzde D.P. kazandı. Aynı yıl ben de liseyi bitir-
miştim. Malatya gazetelerinde arasına siyasi makaleler de ya-
zıyordum. Aynı yıl Ankara Hukuk Fakültesine kaydoldum. İn-
önü ve Bayar'ı Yeni Malatya Gazetesi muhabiri olarak ziyaret
ettim. 1951 yılında bazı talebe arkadaşlarla birlikte D.P. Tür-
kiye Gençlik teşkilâtını kurduk.

1954 yılı seçimleri öncesinde siyasi çevrelerde bir münâ-
kaşa devam ediyordu: Reisi Cumhuriyet tarafsız olduğuna göre
seçim zamanı propaganda yapabilir mi? Yapamaz mı? Bayar,
Milletvekili sıfatıyla propaganda yapabileceğini söylüyordu. Se-

çime bir gün kalmıştı. Yani propaganda yasağı vardı. İşte bu yasak günü Bayar'ın propaganda nutuklarından birisi -zannedirim Diyarbakır nutku idi- öğle vakti devlet radyosu ile neşrediliyordu. Bu neşriyat derhal nazarı dikkatimi üzerine çekti. Kendi kendime «Bir Reisi Cumhur kanun hükümlerini milletin gözü önünde pervasızca ihlâl ederse dağda davar güden çoban vatandaşa ne diyeceğiz?» dedim. Ve D.P. nin her günkü sidişatını kontrol etmeye başladım. Her gün biraz daha mutedillemeye başladım. Bu husus arkadaşlarımın da dikkatini çekti. Onlara da vaziyeti izah ettim. 1954 Nisan ayından itibaren fiatlarında günden güne artmakta olduğunu görüyordum. Bir kanun hükmünün ihlâli azıcık ta olsa bir hukuk kültürüne sahip dar aradan epeyce zaman geçti. Nihayet büyük bir ekseriyetle olan bir kimsenin dikkat nazarını çekiyordu. Tıpkı bir mühendis dikkat nazarını fena inşa edilmiş bir binanın üzerine çekmesi gibi. Fakat bu durumu köylü vatandaş hissedinceye kadar durumu o da kavradı ve Millî İnkilâbı o da benimsedi ve sami mi olarak destekledi.

1955 yılı Haziranında fakülteden mezun oldum. Malatya'da avukatlık stajına başladım. Bu sırada Belediye seçimleri yapıldı. Bu seçimde Malatyanın bir mahallesinin sandık kurulu başkanı idim. Seçimi müteakip sandık açıldı, tasnif yapıldı. C.H.P. nin oyları D.P. ninkinden bir kaç misli fazla çıktı. Bunun üzerine sandık kurulunda bulunan bir D.P. li üye C.H.P. nin oy puslalarının teksir olduğunu ileri sürdü. Oy puslalarını tekrar tetkik ettim. Teksir olmadığına karar verdim. Bunun üzerine D.P. li üye arkadaşım beni D.P. ileri gelenlerine şikâyet etti. D.P. liler, kendi oylarını muteber, C.H.P. nin oylarını teksir saydılar. Bu şekilde Belediye seçimlerini kazandıklarını ilân ettiler. Bir avukatı da Belediye Başkan seçtiler. Ben bu hareketi de tasvip etmedim. Bunun üzerine D.P. nin ileri gelenleri ile aram açıldı. Partiden ayrıldım.

HÜRRIYET PARTİLİ OLARAK SİYASİ FAALİYETİM :

D.P. den ayrıldıktan sonra ileride Hürriyet Partisini kura-
cak olanlardan Profesör Fethi Çelikbaş , Fevzi Lütfi Karaos -
manoğlu ve arkadaşlarına aşağıdaki mektubu bir kaç arkada -
şıma da imza ettirerek yolladım:

Sayın Bay Prof. Fethi Çelikbaş, Fevzi Lütfi Karaos -
manoğlu ve arkadaşları,

Bizler, 1946 yılından beri D.P. de kayıtlı üyeleriz. Şimdi-
ye kadar parti teşkilâtının muhtelif kademelerinde çeşitli vazi-
feler almış bulunmaktayız. D.P. hükümetinin 1950 - 1954 yıllarına ait icraatından da umumiyet itibariyle memnunduk. Mez-
kûr parti teşkilâtının ve hükümetinin 1955 yılı içinde yaptığı bazı icraat ve gayri hukuki ve hattâ gayri mantıki hareketler bizi henüz mensubu bulunduğumuz bu partiden fazlası ile so-
ğutmaktadır. Sizlerin faaliyetlerinizi de günü gününe yakından takip etmekteyiz. Şahıs, karakter ve sağlam fikirlerinize karşı sonsuz güvenimiz vardır. Memleket ve büyük milletimiz için pek hayırlı işler başaracağınızdan ve sevgili Türkiyemizde ideal ve müstekar bir demokrasi rejimi tesis edeceğinizden emin bulunmaktayız. Pek kısa zamanda mükemmel ve demokratik bir tüzük meydana getirerek bir parti kurmanızı canu gönül -
den arzu etmekteyiz. Muhitimiz efkârı umumiye ve vicdanî âm-
mesi de aynı arzuyu duymaktadır.

Eğer parti kuracak olursanız tüzüğünüzden adresleri -
mize birer tane göndermenizi, bizleri kıymetli teşkilâtlarınıza kabul buyurmanızı, Malatya merkezinde, kaza, nahiye ve köy-
lerinde teşkilâtınızın birer şubesini açmamıza müsaade etmeni-
zi rica eder; bu hususlarda her türlü emirlerinize amade oldu-
ğumuzu işaretiniz üzerine son belediye seçimlerinde demokrasi rejimi aleyhine işlediği pek ağır cürümlerden dolayı mensubu bulunmaktan hicap duyduğumuz D.P. den yüzlerce taraftarla -
rımızla birlikte derhal istifaya hazır olduğumuzu arz eder, se-
lâmlarımızı sunar, hürmetle ellerinizden öper, hayırlı muvafakiyetler dileriz.

Adres: Stajyer Avukat Cemâl Özbek,

Malatya

Yukarıdaki mektubumuza cevaben şu mektuplar geldi:

Muhterem Cemal Özbey,

Mektubunuzu aldım, teveccühünüze teşekkür eder hürmetlerimi bildiririm. 22/11/1955

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu

İmza

Alâka ve teveccühünüze teşekkür ederim. Saygılarımı sunarım. 24/11/955

Fethi Çelikbaş

İmza

Bilâhare Hürriyet Partisi kuruldu. Parti Müfettişi Selâhattin Toker Malatya'ya geldi. Malatya'da Hürriyet Partisini kurmamı teklif etti. Ben de kabul ettim. Toker, Ankara'ya dönünce Hürriyet Partisi Genel Merkezinden aşağıdaki mektubu aldım:

2/2/957

ANKARA

Muhterem Cemâl Özbey,

Hürriyet Partisinin Malatya teşkilâtını kurmak için öncülük etmeyi deruhte ettiğinizi arkadaşımız Selâhattin Toker bize bildirdi.

Memleketi ve milleti lâıyk olduğu idareye bir an evvel kavuşturma kyolundaki vatansever gayretlerinizi takdirle karşılıyoruz.

Bu yolda mücadeleye katılacak bütün arkadaşlarımızla her bakımdan kaderbirliği halinde çalışacağımıza sizi temin eder, Malatya Teşkilâtının sizin gibi arkadaşların himmetiyle yakında partimizin kuvvetli teşkilâtı arasına katılacağımı umar ve bilvesile hürmetlerimizin kabulünü dileriz.

Umumî Kâtip

İbrahim Öktem

İmza

Selâhattin Toker'den de aşağıdaki yazıyı aldım:

Sayın Cemal Özbey,

Avukat

Malatya

Hürriyet Partisi Umumî İdare Hey'etinden aldığım Selâhiyete istinaden Malatya Vilâyeti Hürriyet Partisi Müteşeb-

bis İdare Hey'etini teşkile zatiâlinizi yetkili kılmış bulunuyo -
rum. Derhal lüzumlu temas ve teşebbüslere geçilerek vilâyet
için on bir, merkez kazası için yedi kişilik hey'etlerin kurulma-
sını ve neticesinin bana bildirilmesini saygı ile rica eder başa-
rılar dilerim. 21/3/957

**Hürriyet Partisi Malatya Hey'etini
teşkile memur Parti Müfettişi Elâziğ
mebusu Selâhattin Toker**

İmza

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu da aşağıdaki yazıya ekli se-
lâhiyetnameyi bana yolladı: 3/4/957

ANKARA

Muhterem

Cemal Özbey,

Parti Müfettişimiz Hürriyet Partisi Elâziğ Mebusu Se-
lâhattin Toker Partimize ve dâvamıza karşı göstermiş olduğu-
muz yakın alâkadan minnetle bahsetti. Hak yolundaki mücade-
lenize kader birliği yapmak hususunda aldığınız karar bizleri
çok sevindirdi. Sizler gibi idealist ve mücahit arkadaşların bi-
zimle elele vermesi memleket ve milletimizi lâıyk olduğu idare-
ye kavuşturmak hakkındaki imanımızı çelikleştirmektedir. Ma-
latya ve Arguvanda parti teşkilâtını kurma yetkisini leffen tak-
dim ediyoruz. Kuruluş müjdelerinize ve vazife taksimi listesi -
ne muntazırız, Bu yesile ile hürmet ve muhabbetlerimizi suna-
rız efendim.

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu

İmza

3/4/957 -ANKARA-

Avukat Cemâl Özbey, Malatya'da Vilâyetinde Hürriyet
Partisi Malatya Vilâyeti Müteşebbis İdare Hey'etini ve Argu-
van kazasında Hürriyet Partisi Kaza müteşebbis idare hey'et-
lerini kurmağa Hürriyet Partisi Umumî İdare Hey'etince selâ-
hiyetli kılınmıştır.

Mühür ve

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu

İmza

Bu selâhiyetlere dayanarak Malatya'da Hürriyet Parti-

si İl ve İlçe idare hey'etlerini kurdum. İdare Hey'eti tarafından İl İdare Hey'eti Reisliğine seçildim. Bunun üzerine 957 seçimlerine kadar yani altı ay zarfında Malatya'nın altı kazasında teşkilât kurdum. Bir çok köy ve mahallelerde ocaklar açtım. Seçim arefesinde Ankara'ya Hürriyet Partisi Büyük Kongresine geldim. Büyük Kongrede 16/9/1957 tarihinde aşağıdaki konuşmayı yaptım ve bu konuşmam 17/9/1957 tarihli 157 sayılı Yeni Gün Gazetesinde neşredildi. Bu konuşmayı aynı zamanda Malatya'da seçim beyannamesi olarak ta yayınladık :

Hürriyet ve demokrasi aşığı muhterem delege arkadaşlarım, hepimizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım.

Hürriyet ordumuzda vazife almış bulunduğumdan dolayı çok bahtiyarım. Çünkü, ben de sizler gibi hayatın hürriyetle kaim olduğuna inanıyorum. Yine ben de sizler gibi hürriyetten vazgeçmenin bir cürüm, hürriyete kastedenlerin ise birer katil olduklarına kaniyim. Bizler hiç bir surette hürriyetimizden vazgeçerek cürüm işlemeyeceğimiz gibi hürriyetimize kastedenleri de oylarımızla cezalandırmakta sarfınazar etmiyeceğiz.

Hürriyetlerimizi kısmak ve hattâ bizi onlardan mahrum etmek isteyenler şunu bilsinler ki hürriyetler tazyike uğradığı nisbette genişler.

Kendileri için olduğu kadar hasımları için de hürriyet hakkı tanımayanlar hür olmağa lâyıf olmıyanlardır.

Müstebitlerin, cellâtların ve hattâ antidemokratik kanunların kudretleri dış hürriyetleri kıssalar dahi insanlığımızı teşkil eden iç hürriyetlere karşı hiç bir tesirde bulunamazlar.

Sayın delege arkadaşlarım, neden hürriyetlerimiz üzerinde bu kadar titriyoruz? Bunun sebebi şudur : Bir şahıs için sıhhat ne ise, içtimaî bir bünye için de hürriyet odur. Eğer, insan sıhhatini kaybederse dünyada hiç bir zevk onu tatmin etmez; şayet cemiyet te hürriyetini kaybederse zaafa uğrar saadet yüzü görmez.

Bizce hürriyetlerinden mahrum edilenlerden ziyade ihtiraslarının esareti altında ölünceye kadar esir olanlara acımak lâzımdır...

Hürriyetlerimize kıymet vermeyen Demokrat Parti, insan topluluğunun kutsî bir bağı, halkın gıdası, devletlerin sarsılmıyan temelini teşkil eden adalete de kıymet vermemekte, gayri âdil kanunlar çıkarmaktadır. İşte seçim kanunu bunun en tipik misâlidir.

Demokrat Partililerin iddia ettikleri gibi köylü onlarla birlikte değil, tıpkı şehir ve kasabalılar gibi muhalefet saflarındadır. Muhalefet ve demokrasi cephesi memleket nüfusunun pek kahir bir ekseriyetini teşkil etmektedir. Bunu anlamak için sokaklara, köylere çıkıp halkla temas etmek kâfidir.

... Bazı Demokrat Partililer, seçimde zor kullanarak iktidarı vermiyeceklerini söylüyorlar. Artık bu millet uyanmıştır. Hiç bir parti, hiç bir zaman böyle bir yola tevessül edemez ve edemeyecektir de. Ettiği taktirde bu asil Türk milletini daima karşısında bulacaktır.

... D. P. iktidarının çıkardığı ve her zaman iftihar ettiği Millî Korunma Kanunu doğmuş, nefes almış ve ölmüştür. Yalnız fiyatların yükselmesi gibi acı bir hatıra bırakmıştır.

Hürriyet Partisi Malatya İl Başkanı
Avukat Cemâl ÖZBEY

Seçim arefesinde Malatya'da 8 - 9 defa miting yaptım. Arkadaşlarım Milletvekilliğine adaylığımı koymamayı istediler. 929 doğumluydum. Askerliğimi de yapmamıştım. Yaşımı mahkeme kararı ile iki yaş büyüttürmek mecburiyetinde kaldım. Adaylığımı koydum. Seçimlerde binlerce oy aldık. Yaptığımız propaganda mitinklerinde muhalif partilere katiyen çatmamıştık. Yalnız iktidarı şiddetle tenkit ettiğimiz için Demokrat Parti evvelki seçimlere nisbeten Malatyada otuz beş bin oy noksan almıştı.

Seçimden sonra Ankara'ya yedek subaylık hizmetimi ifaya geldim. Yedek subaylık hizmetimi ifa ederken de Hürriyet Partisi Genel Merkezi ile temasımı kesmemiştim. Bu temaslarım sırasında 957 seçimlerinden sonra parti ileri gelenlerinin günden güne maneviyatlarının bozulduğunu, partiyi maddeten ve manen yaşatmalarının zamanın da şartlarına göre artık imkânsız olduğunu anladım. Partiyi ne pahasına olursa olsun ya-

şatmak icabettiğine inanıyor ve bunu çok arzu ediyordum. Çünkü bu partiye siyasi istikbâlimizi samimiyetle bağlamıştık.

Bu sırada «Güç Birliği» fikri ortaya atıldı. Bu fikri, partimizin maddeten olmasa bile fikren yaşaması için ve o zamana göre millî menfaatlere uygun bulduğumdan Malatya delegesi olarak tasvip ettim. Böylece Güç Birliği fikrinin tahakkuku ile C.H.P. ile Hürriyet Partisi birleşmiş oldu. Allah memleketimiz ve milletimiz için hayırlı ve uğurlu kılsın.

Yedek subaylık vazifemi ifa ettikten sonra Ankara'da avukatlık yapmaya karar verdim. Yazihanemi Malatya'dan Ankara'ya naklettim. Şahsi işlerimin tedviri için bir müddet C.H.P. ne kaydolamadım.

28/Nisan/27 Mayıs 1960 miting'lerine katıldım. Baktım ki elimden daha fazla bir şey gelmiyor. Hiç olmazsa iktidara karşı en iyi muhalif parti olan C.H.P. ye kaydolmakla siyasi memleket vazifemi yapayım dedim ve C.H.P. ne 9/5/1960 tarihinde kaydoldum. Ankara, Altındağ İlçesi, İnönü Bucağının Kasım Gülek Ocağına kaydımı yaptırdım.

BUGÜNKÜ SİYASİ KANAATİM

Kat'iyen mübalâğa yapmadan söyleyeyim ki önceden hiç bir suretle ordunun darbei hükümet yapmasını arzu etmediğim halde 27 Mayıs 1960 günü sabahı duyduğum tathı heyecanı 31 yıllık ömrü hayatımda hiç bir zaman duymadım, Tanrıdan canu gönülden temenni ederim ki gelecekte de bu his ve düşüncemden dolayı inkisarı hayale uğramıyayım.

Millî Birlik Komitesi, normal seçimlerle iş başına gelmiş siyasi iktidarların oy korkusuyla yapamıyacıkları memleket işlerine el koyarak düzeltereklerinden, reformlar yaparak memleketi büyük iyilikler yapacaklarından emin olmama rağmen bir an evvel memleketin huzur ve istikrara kavuşabilmesi için sivil ve normal idareye yerlerini bırakmaları en büyük temennimizdir.

27 Mayıs İnkılâbını yapmak kolay oldu. Çünkü böyle bir inkılâbı millet arzu ediyordu. İnkılâp olunca da millet derhal tasvip etti. Eğer milletin arzu etmediği rejim uğruna inkılâp yapılmış olsa idi o zaman kimisi sokaka çıkma yasağına ri-

ayet etmez ve kanının son damlasına kadar ihtilâlcilerle çarpışır ve mağlup ederdi. İhtilâl millet adına ve millet hayrına ve demokrasi uğruna olduğu için kansız ve kolay oldu.

Bence asıl mühim olan 27 Mayıs İnkılâbını yapmaktan ziyade bu inkılâbı tamamlamak ve iktidarı asıl sahibi bulunan millete iade eylemek ve memleketi bir an evvel huzura kavuşturmaktır. Milli Birlik Komitesinin bunu yapacağından da kat'i olarak emin bulunmaktayım.

İnönü ve C.H.P. hakkındaki kanaatim :

İnönü Türkiye ve Dünya çapında siyasi bir lider ve devlet adamıdır. Memleketimiz için de siyasi bir istikrar ve huzur unsurudur. Onun yanlış bir adım atacağını tahmin etmiyorum.

C.H.P. ne gelince : İnönü'nün siyasi liderliği altında daima salim bir yolda gideceğinden eminim. Hatası ve sevabı meydana çıkmış, gideceği yol artık belli olmuş bir partidir. O partiye mensup olanların kalbi rahattır. Doğru bir yolda gittiklerinden daima emindirler. Çünkü : Mahir ve mütehassıs bir liderin, önderin arkasından gitmekte, onun takip ettiği yolu takip etmektedirler.

C.K.M.P. hakkındaki kanaatim:

Bu partinin ve liderinin en çok taktir ettiğim tarafı bu güne kadar bir çok maddi ve manevi güçlüklerle rağmen yaşamış olması ve yaşamak arzusunu kaybetmemiş bulunması ve yaşamasıdır.

Yeni Kurulacak Partiler hakkındaki kanaat ve tahminim :

Yeni kurulacak partilerin çoğu Demokrat Partinin oylarını almak için Demokrat ismini kullanmak istiyorlarsa da D.P. nin reylerini almaları inkânsızdır. Münfesih D.P. mensubu bulunan kimseler ancak kendileri tarafından kurulacak bir partiye reylerini saklamaktadırlar. Ne C.K.M.P. ne CHP. ne de yeni kurulacak isimleri Demokrat olmakla beraber kendileri eski D.P. mensubu olmıyan şahısların kurduğu partiye rey vermeyeceklerdir. Münfesih D.P. mensupları eskisinden daha sıkı bağlarla birbirlerine bağlıdır. İlk fırsatta partilerini kuracak ve oylarını o parti lehine kullanacaklardır.

Yeniden ne kadar çok parti kurulursa o kadar C.H.P. nin lehine olacaktır. Çünkü; C.H.P. ye gelmeyecek olan reyler par-

tilere dağılacak ve C.H.P. o nisbette kuvvetlenecektir.

Şimdiki Devlet ve Hükümet Başkanımız Cemal Gürsel hakkındaki kanaatime gelince :

Gürsel, çekirdekten yetişme bir siyasetçi olmamakla beraber samimi, doğru ve dürüst bir devlet adamıdır. Her vatandaş onun hüsnüniyetinden emindir. O da İnönü gibi bugün için memleketimizde bir siyasi istikrar unsurudur.

D.P. yi fesih için teşebbüs :

Samimi olarak itiraf edeyim ki D.P. nin bu kadar bozulacağını, dejenere olacağını kat'iyen tahmin ve tasavvur bile edemedim. İşte bu tahmin, tahayyül ve tasavvur edemeyeceğim şekilde bozulmuş bulunan bu müessesenin feshi için hemen teşebbüse geçtim. D.P. nin feshi için partide kayıtlı, dâva açacak, sağlam karakterli, cesur ve dâvanın sırasında dönmiyecek bir vatandaş lâzımdı. Bu evsafa bir arkadaşım ve müvekkilim vardı. Vaziyeti ona açtım. Geniş geniş izah ettim. Dâva açmak için onunla mutabık kaldık. Bu vatandaş Mustafa Geygel'di.

Mahkemeye verdiğimiz dâva dilekçesi metni şudur :

Belgelerle dâva ve duruşma safahatı :

Dâva dilekçesi,

Asliye Hukuk Mahkemesi Yüksek Makamına,

— Ankara —

Fesih Talebinde bulunan (dâvacı) : Müteahhit Mustafa Geygel, Denizciler Cad. Börekçi Han, Kat: 5, No: 35 Ankara

Vekili : Avukat Cemal Özbey, Denizciler Cad. Börekçi Han, Kat : 4, No : 31. Ankara.

Dâvalı : Demokrat Parti Hükümü Şahsiyetine izafeten Genel Başkanı Şabık ve Sakit Başvekil Adnan Menderes. Yassı - ada - İSTANBUL

Dâva : Demokrat Partinin feshi.

Dâva Mevzuu ve İzahı : Müvekkilim, Demokrat Partinin Ankara Merkez İlçesinin Anafartalar Bucagının Necatibey ocağında 236 kütük numarasında kayıtlıdır. D.P. nin tüzük hükümlerine ve kuruluşundaki gayesine aykırı hareket ettiği birkaç yıldan beri müvekkilimin malûmu olduğu halde hüküm süren siyasi havanın amansız tesiri altında bu güne kadar bu hakkını ileri sürememiştir. Bu gün ise milli inkılâbımız muva-

cehesinde bu hakkını kullanmak tabii ve normal hal almıştır. Bu vaziyet karşısında, beş yıldan beri büyük kongresini yapmayan ve bütün hal ve hareketi ile kuruluşundaki gayesine aykırı hareket etmiş bulunan Demokrat Partinin kanunen feshi icabedeceği ve bu kararı vermek şerefının tarafsız Türk Mahkemeleri ve Türk hâkimine nasip olacağı kanaatindeyiz.

Hukuki Sebepleri : M. K. nun Hükmi şahıslar hakkındaki umumi hükümleri, yine aynı kanunun «Cemiyetlere» müteallik hükümleri, D.P. tüzüğünün 12 nci ve bu hususla ilgili maddeleri.

Esbabı Subutiye : İlişikteki D.P. tüzük ve programı, müvekkilime ait yine ilişikteki D.P. Hüvüyet Cüzdanı, Vilâyet Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şubesinde Parti'ere ait ve D.P. nin müddeti zarfında kongre yapmadığına dair resmi kayıtlar, şahit, bilirkişi, D.P. nin icraati ile ilgili bilumum parti ve hükümet yayınları, Türk basını ve bütün Türk Milleti ve Dünya milletleri v.s.

Emsâl : Sabık ve sakit hükümet zamanında Millet Partisinin kapatılması vakiası.

Neticeyi Talep : Duruşma icra edilmeksizin veya edilecek ve arzettiğim delillerden lüzum edenlerinin celp ve tetkiki ile veya dosya üzerinde tetkikat yapılarak kuruluş gayelerine aykırı hareket eden mezkûr partinin feshi ile bu partiye mensup olmakla içtimai ve siyasi durumunu kaybeden bu bakımdan manevi zarara maruz kalan müvekkilime 1001 L. manevî tazminat verilmesine, mahkeme masrafları ile taktir edilecek vekâlet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini acilen saygılarımla arz ve istida eylerim. 18.6.960 (tanzim tarihi)

Avukat :

Cemâl ÖZBEY

960/570

Sahife : I.

Mahkeme Tensip Tutanağı :

Ankara 4. Asliye Hukuk Hâkimliği

Hâkim : Nihat Kejanlıoğlu, 8565

Kâtip : Ali Demir

Dâvacı : Müteahhit Mustafa Geygel

Vekili : Avukat Cemal Özbey

Dâvalı : D.P. Hükmi şahsiyetine izafetle Genel Başkanı sakıt
Başvekil Adnan Menderes.

Dâvanın Konusu : D.P. feshi.

Mahkememize tevdi olunan dâva evrakı okunarak gereği
düşünüldü :

Dâva dilekçesi mahkememizin 1960/570 esas sayısına kay-
dı yapılacak dâvacı vekili ve davâliya tebligat tebliği ile duruş-
manın 15/7/960 cuma günü saat 10/25 de yapılması tensip kı-
lındı. 20/6/960.

Kâtip

İmza dâvetiye yazıldı

Hâkim 8565

İmza

Celse No: I

Hâkim : Nihat Kejanlıoğlu 8565

Kâtip : Fatma Ölmezer 15/7/1960

Dâvacı vekili avukat Cemal Özbey geldi, dâvalı gelmedi, açık du-
rüşmaya başlandı :

Dâvalıya tebligat yapıldığı anlaşıldı.

Dâvacı, müvekkilinin Necatibey ocağında kayıtlı bulunduğunu
beyan etti.

Gereği Düşünüldü: Süresi içinde masrafı verildiği tak-
tirde gelmeyen dâvalıya gıyap kararı çıkarılmasına, dâvacının
dâva hakkı bakımından kayıtlı bulunduğu D. Parti merkez il-
çesinden partide mukayyet olup olmadığını, dâva tarihinde
kayıtlı üyesi bulunup bulunmadığını ibraz edilen hüviyet va-
rakası eklenmek suretiyle sorulmasına, gelecek cevaba intiza-
ren duruşmanın 29/9/960 perşembe saat 10/20 ye talikine karar
verildi. 15/7/960.

Kâtip

İmza

Hâkim 8565

İmza

4. cü Asliye Hukuk Hâkimliğine

Ankara

DÂVAYA CEVAP VEREN: Demokrat Parti Hükümü şahsiye-

VEKİLİ

ti adına başkanı Adnan Men -
deres. Yassıada - İstanbul
: Kemal Yılmaz (Avukat)
Trabzon Barosuna kayıtlı. Uzun
sokak Başaranhan kat: 2 No.
3-4. Trabzon, (Vekâletname ili-
siktir.)

DÂVACI

: Mustafa Geygel. Vekî-i Avukat
Cemâl Özbey. Denizciler cadde-
börekçi han kat 4 No. 31 Ankara

DÂVA

: D.P. HÜKMÜ ŞAHSİYETİNİN
FESHİ.

TEBLİĞİN MEVZUU

: Dâvacı tarafından verilip, mah-
kemenizin 1960/570 esasında ka-
yıtlı dâva arzuhaline ve esa -
sa cevabımızdır.

HÂDİSELER

: 1 — Dâvacı, müvekkilim Demok-
rat Partinin Ankara merkez ilçesine bağlı Anafartalar bucağının
Necatibey ocağına 236 numara ile kayıtlı aza bulunduğunu;

a) D.P. nin, tüzük hükümlerine ve kuruluş gayesine aykırı
hareket ettiğini,

b) 5 yıldır genel kongresini yapmadığını,

c) Bu halinden, çok zamandır müşteki bulunduğu halde,
27 Mayıs öncesi şartları bir fesih dâvası açabilmesi için müsa-
it olmadığını ve geç de olsa bu dâvayı açmak imkânına yeni
kavuştuğunu, feshi karar verilmesini beyan ve talebetmiştir.

2 — Hemen ifade edelim ki, dâvacının ileri sürdüğü husus-
lar tamamen varittir ve hattâ çok noksanı bile vardır.

Ve biz, 27 Mayıs'a tekaddüm eden ay ve seneler içinde,
matbuat ve sair vasıtalarla, müekkilim D.P. nin muhalifi sıfa-
tı ile, diğer memleketini sever vatandaşlar gibi her türlü fesih
sebepleri hakkında D.P. idarecilerini çok ikaz etmiştik.

Fakat bu dâvadaki vekillik sıfatım müekkilim aleyhinde ileri sürülen delillerden başkasını göstermek imkânımızı selbetmiş bulunduğundan ancak dâvacının ileri sürdüğü deliller hakkında selâhiyetimiz hudutları dahilinde beyanda bulunabilmekteyiz.

3 — Memleket ve vekili bulunduğum D.P. nin menfaati, müekkilim hakkındaki bu fesih dâvasının mutlak sebeplerinin yerinde olduğunu ifade etmemi gerektirmektedir.

Böylece Türk içtimaî hayatında siyasi mevta durumuna düşen ve bu hali ile bizzat kendi azasının tahammül edemeyeceği bir teşekkül olduğu, dâvacının iddiası ile de anlaşılan D.P. nin Mahkememiz talep dairesi karar verdiği takdirde defnine rüsat verilmiş olacaktır.

4 — Elbetteki bu dâva muvacehesinde, müvekkilim D.P. nin idamei hayat edebilmesi için, tek sebep bulup ileri sürememem de acı bir vakiadır.

Mahkemenin, kanuni hükümleri ve dâva sebepleri karşısında vereceği karara intizar etmekteyiz.

Saygılarımla.

Demokrat Partinin Feshi Dolayısıyla Sabıkların verdiği ifadeler :

T. C.

İstanbul Savcılığı Tetkik Bürosu

960/8317

Adnan Menderes'in İfadesidir :

«Partinin kapanmaması hususunda bir müdafaada bulunacak değilim. Bilâkis kapanmasının bu günün şartları bakımından doğru olacağı kanaatindeyim.» 2/9/960.

İstanbul C. Savcısı

Adnan Menderes

İlhan Yiğit

İmza

İmza

Refik Koraltan'ın İfadesidir :

D. Partinin iki senede bir yapılması lâzım gelen büyük kongresini 957 yılından sonra hâdiseler çok mahmul olduğundan yapılamamıştır. Esbabına gelince hâdiselerden partinin ocak, bucak, ilçe, vilâyet kongreleri bitirilememiştir. Bu sebepten ya-

pılamadı. aynı tarih ve aynı imzalar).

Refik Koraltan
İmza

Samed Ağaoğlunun İfadesidir.

.....Ankara savcılığı parti tüzüğüne göre büyük kongrenin iki senede bir toplanması lâzım gelirken neden buna karar vermedik yolundaki sorusuna gelince : Bunun da tüzüğümüz bakımından bir suç teşkil ettiğini, ceza kanun ve prensipleri itibariyle suç teşkil etmediği zannında bulunduğumu söylemek isterim. Bir kongrenin toplanması düşünülen zamanlarda tahassül etmiş, çeşitli hâdiselerin çıkabileceği ve bunların toplanmaya mani teşkil edebileceği düşünülebilir. Burada asıl vazife âmme selâhiyet makamına tereddüp ederdi. Şu anda dahi bir çok cemiyetlerin tüzüklerinde yazılı müddet içinde toplanmış vaziyette bulunmaları çok muhtemeldir. Maruzatım bundan ibarettir.

Aynı tarih ve imzalar

Samed Ağaoğlu
İmza

Sıtkı Yırcalı'nın İfadesidir :

.....Umumi mahiyette ifadede bulunduktan sonra parti mevzuunda şunları söylemektedir. «Binaenaleyh gayri vaki bir fiil ve karar ile bu günkü mevzuatımıza göre muhal bir suçla ve Genel İdare Kurulu üyesi olarak beni itham etmek yer - sizdir.

Aynı tarih ve imza

Sıtkı Yırcalı
İmza
Ankara

Emin Kalafatın İfadesidir:

.....Bütün bunlara rağmen mebusluk hayatımda Cemiyetler Kanununa muhalif olarak herhangi bir gizli düşünceyle D. Partinin tüzüğüne ve anayasa hükümlerine mugayir bir faaliyetim olmadığı gibi böyle bir faaliyeti sezmiş de değilim ve böyle bir faaliyete yardımcı olmam da mevzubahis değildir.

Aynı tarih ve imza

Emin Kalafat
İmza

Tevfik İleri'nin İfadesidir.

.....Yüksek soruşturma kuruluna intikal etmiş olan hâdi-

selerin hey'eti umumiyesi hakkında bir bilgin olmamakla beraber Kayseri, Uşak, Antep ve Topkapı ve Üniversite hâdiselerinin genel kurulda bir defa dahi görüşülmemiş olduğunu ifade ederim. Bu umumi talimattan genel kurul âzası olarak anlıyabildiğim tek husus tüzüğümüzde kayıtlı olmasına rağmen büyük kongremizi iki seneyi müteakip aktedilmemiş olması bu bakımdan gerek tüzüğümüze gerek Cemiyetler K. na aykırı bir hareketin vukuudur. Bu zaruretler neticesinde maalesef vaki olmuştur. Seçimlerin memleket şartları icabı öne alınmak suretiyle 957 de yapılması, 957 sonbaharında yapılması icabeden büyük kongrenin tehirini mucip olmuştur. ,

957 den sonra memleket meselelerinin ve iç bünyesinin ve parti mücadelelerinin husule getirdiği şartlar ve bu arada memleketimizi çok yakından ilgilendiren dış meselelerinin kesafeti bütün arzumıza rağmen büyük kongre aktine imkân vermemiştir. Bunda hiç bir kasıt yoktur ve tekrar edeceğim anayasaya bir aykırılık ta bence bahis mevzuu değildir. Cemiyetler K. na uygun bir hareket olmadığını itiraf etmek mecburiyetindeyim. Bunun haricinde anayasaya ve diğer K. lara aykırı hiç bir hareket için müzakere veya alınmış bir karar bahis mevzuu değildir.

Aynı tarih ve imzalar

T. İleri (İmza)

Rıfkı Salim Burçak'ın İfadesidir:

.....D.P. nin genel kurul toplantısını yani büyük kongreyi seçim 957 de henüz yapıldığı ve müsait atmosfer bulunmadığı için kanuni müddeti zarfında yapamadık. Zaman müsaade ettiğinde yapılacaktı. Bütün çalışmalarımızda anayasa ve kanunlara uygun olarak çalıştık. Başka bir diyeceğim yoktur.

Aynı tarih ve imzalar

R. S. Burçak (İmza)

Kâmiî Gündes'in İfadesidir :

.....D.P. nin 957 yılında yapılması lâzım gelen büyük kongresinin yapılmaması sebebine gelince 957 seçimleri sonunda bir çok yerlerde kayıplarımız oldu. Bunun sebeplerini ve zaaf noktalarını anlamak için ocaktan başlayıp yukarı mertebeye kadar tüzüğümüze göre kongreler yapılmasını karar altına aldık. Bunların neticelenmesi bir bir buçuk ay kadar zaman istiyordu. Üstelik İstanbul gibi büyük illerde hizip parti içi ihti-

lâfları baş gösterdiğinden il kongreleri gecikti. Bu sebebe binâen kongre yapılamadı. İfadem bundan ibarettir.

Aynı tarih ve imzalar.

K. Gündeş (İmza)

Rauf Onursal'ın İfadesidir :

.....Diğer taraftan D.P. büyük kongresi kendi teşkilâtındaki diğer ocak, bucak, ilçe ve il kongreleri tamamlanmadığı için yapılamamıştır. Başka bir diyeceğim yoktur.

Aynı tarih ve imzalar.

R. Onursal (İmza)

Celâl Ramazanoğlu'nun ifadesidir:

.....957 den sonra D.P. içinde hizip faaliyeti mevcuttu. Vilâyet kongreleri bitirilemedi. Aradan iki yıl geçmiş olmasına rağmen o zaman içinde D.P. büyük kongresini yapamadık. Başka bir diyeceğim yoktur.

Aynı tarih ve imzalar.

C. Ramazanoğlu (felçli olduğundan parmak izi)

Atf Benderlioğlunun ifadesidir:

.....957 seçiminden sonra D.P. nin büyük kongresini yapmak kararında idik. Parti işlerinin çokluğu hasabile hizipleşmeler hasabile bu kongreyi müddeti hitamında yapamadık. Yeni bir seçimde yaklaşmakta olduğundan kongreyi ondan sonra yapmak fikrinde idik.

Aynı tarih ve imzalar

Atf Benderlioğlu (İmza)

Remzi Birandın ifadesidir.

.....D.P. nin 957 senesinde yapılması icabeden büyük kongresini ile kongrelerimiz tamamlanmadığı cihetle yapamamıştık.

Aynı tarih ve imzalar.

Remzi Birand (İmza)

Hüseyin Fıratın ifadesidir:

.....Tüzüğümüze göre büyük kongre iki senede bir toplanmaya davet olunur. Genel idare kurulunun altı ay temdit yetkisinin mevcut olduğunu zannediyorum. 957 seçimlerinin araya girmesi ve genel başkanın Londradaki uçak kazasına maruz kalması sebebiyle tüzük dairesinde vilâyetlerde başlamış bulunan ilçe ve il kongrelerinin muhtelif sebeplerden bitirilememesi yüzünden büyük kongreyi teşkil edecek delegelerin seçilmemiş bulunması hasabile maalesef kongremiz gecikmiş bulunmaktadır.

dir. Bunun dışında kasıt taşıyan hiç bir niyet mevcut değildir.
Aynı tarih ve imzalar

H. Fırat (İmza)

Mükerrerem Sarolun ifadesidir:

..... D.P. genel parti üyeliğinde kaldığım iki buçuk aylık zaman zarfında talimatta atfolunan anayasa ve kanunlara aykırı faaliyet ve tasarruflarda... bulunmadım.

Aynı tarih ve imzalar

M. Sarol (İmza)

Celse No: 2

Hâkim : Raif Elmadağlı 9419

Kâtip : Fatma Ölmez er

29/9/960

Dâvacı vekili avukat Cemâl Özbey geldi, dâvalı gelmedi.
Vekili de gelmedi açık duruşmaya başlandı.

Hâkim değiştiğinden eski zabıtlar okundu.

Bu sırada dâvalı vekili olarak avukat Kemâl Yılmaz geldi. Açık duruşmaya devam olundu. Dâva dilekçesi okundu. Dâvacı vekili dâva dilekçesini aynen tekrar etti ve delillerin An - kara C, Müddei Umumiliğinin 5/35811 sayılı dosyası ve ekleri olduğunu söyledi.

Dâva'lı vekilinden soruldu: Cevap lâyihasını tekrarla beraber başka diyeceği olmadığını ve D. Partinin feshi hususunda dâvacı vekili tarafından açılan dâvanın sebeplerinin varit olduğunu söyledi.

Dâvacı vekili, toplanan delillere ve C. Müddei Umumiliğinin dosyası münderecatına ve karşı taraf avukatının da beyanı muvacehesinde D. Partinin kapatılmasına karar verilmesini istedi.

D. Parti Genel Başkanı Adnan Menderes'in Yassıadada vermiş olduğu ifade okundu: Bu günkü şartlar altında partinin kapatılmasını istediği görüldü. Başkaca tetkik edilecek bir husus kalmadığından duruşmaya son verildi.

Gereği Düşünüldü: Ekli karar tefhim olundu. 29.9.960

Kâtip

Hâkim 9419

Esas No: 960/570

Karar " 960/784

K A R A R

Türk Milleti adına Muhakeme yapmaya ve hüküm vermeye yetkili Ankara Asliye Dördüncü Hukuk Hâkimliği;

Hâkim : Raif Elmadağlı 9419

Kâtip : Fatma Ölmezer

Dâvacı : Mustafa Geygel vekili avukat Cemâl Özbey

Dâvalı : Demokrat parti Hükmi şahsiyetine izafetle
Genel Başkan Adnan Menderes Vekili avukat
Kemal Yılmaz

Dâvacı konusu : Demokrat Partinin feshi

Dâvacı vekili avukat Cemâl Özbey tarafından verilen 18/6/960 tarihli dâva arzuhali ile müvekkilinin Demokrat parti Ankara merkez ilçesinin Anafartalar bucağının Necatibey ocağında 236 sırada kayıtlı üye bulunduğunu, Demokrat Partinin tüzük hükümlerine ve kuruluşundaki gayesine aykırı hareket ettiğini bir kaç yıldan beri malûmu olduğu halde hüküm süren siyasi havanın amansız tesiri altında bu güne kadar bu hakkını ileri süremediğini bu gün ise Millî İnkilâp muvacehesinde bu hakkının tabii ve normal hâl aldığı bu vaziyet karşısında beş yıldan beri büyük kongresini yapmayan ve hâl ve hareketiyle kuruluşundaki gayeye aykırı hareket etmiş bulunan Demokrat Partinin feshi ile 1001 lira manevi tazminat ve mahkeme masraflarının tahsîlini talep etmiştir.

Dâvaya Cevap:

Demokrat Partinin leyh ve aleyhinde açılacak dâvalarda Genel Başkan Adnan Menderesten vekâletname alan dâvalı vekilinin 23/9/960 tarihli cevap lâyihasında: Siyasi mevta durumuna düşen ve bu hali ile bizzat kendi azalarının tahammül edemeyeceği bir teşekkül olmasına binaen fesih sebeplerinin doğruluğunu belirtmiştir;

Taraf vekillerinin yüzlerine karşı yapılan açık duruşma sonunda dosya münderecatı tetkik edilerek gereği düşünüldü:

GEREKÇE :

1 — Dâvacı Mustafa Geygelin Demokrat Parti Ankara Merkez ilçesinin Anafartalar bucagının Necatibey ocağında 236 sırasında kayıtlı üye bulunduğu celp edilen aza kayıt defterinin tetkikinden anlaşılmış ve buna karşı her hangi bir itiraz vuku bulmamış ve bu suretle dâvacının bu dâvayı açmaya hakkı bulunduğu tesbit olunmuştur;

2 — 15/10/951 tarihli Demokrat Parti tüzüğü tetkik edildiğinde; İkinci maddesinde partinin maksadı programında yazılı esasları gerçekleştirmek için kanunun verdiği haklar ve tüzüğünün hükümleri dairesinde çalışacağı belirtilmiştir; Demokrat Parti programının 1 - İlâ 17 nci maddesinde Demokrasinin geniş ve ileri bir anlayışla gerçekleşmesine ve umumi siyasetin demokratik bir görüş ve zihniyetle yürütülmesine hizmet maksadı ile partinin kuru'duğu demokrasiyi millî menfaate ve insanlık haysiyetinin en uygun bir prensip olarak tanıdığı Devlet faaliyetlerinde Millî iradeyi ve halkın menfaatini hâkim kılmak Yurttaşın ferdi ve içtimai bütün hak ve hürriyetlerine sahip olmasını gerçekleştirmek yurttaşlar arasında hukuk eşitliği sağlamak, insanlık haklarını korumak Millî iradenin tam tecellisini temin etmek, Devlet memurlarının siyasi faaliyetinde bulunmalarını sağlamak, Devletin siyasetde, din ile hiç bir ilgisi bulunmamasını temin etmek, dinin siyaset aleti olarak kullanılmasına mani olmak esaslarının kabul edildiği anlaşılmış; Ancak davacının de'il olarak isnat ettiği mahkemeye celp edilen Ankara Savcılığı hazırlık tahkikatı 5/35656 sayılı dosya ve eklerinde tanık Fuat Köprülünün 8/9/960 tarihli ifadesinde Demokrat Parti genel kurulu istiklâlîne sahip ve kendi düşünceleriyle hareket eden bir kurul olmaktan ziyade başkanı olan zâtnın temayül ve direktifleriyle hareket eden ve tamamen onun emri altında olan bir teşekkül vaziyetine seldiği ve genel kurulda her hangi bir reye müracaat edilerek karar alınmış olmadan hareket edildiğini bildirmiştir. Tanık Fevzi Lütfi Karaoşmanoğlu 12/9/960 tarihli ifadesinde Anayasanın âmir hükümünün aksine bir sebep yokken çiğnendiği meclis hüviyetinin

kaybolduğu Meclisin bir parti gurubu haline geldiğini belirtmiş, Tanık Muammer Obuz 6/9/1960 tarihli ifadesinde Büyük Millet Meclisinde Demokrat Parti gurubunun tahakkümünü Partinin, İl, İlçe, Bucak ve ocaklarda Demokrat Partiyi temsil edenlerin tahakkümünü ve bitaraf vatandaşlar üzerinde ağırlığını gösterdiğini sonraları Demokrat Partinin Vatan cephesi adı altında teşkilâtlandığını, Demokrat Partinin manevi şahsiyeti olarak teşkilâtlandığını, Demokrat Partinin manevi şahsiyeti olarak şahsiyetini kanunlar ve nizamat üstünde gayrimeşru kanun dışı bir hale getirdiğini bir Demokrat Partili mebusun veya bir Demokrat Partili vatandaşın diğer partiden olanlarla görüşmesinin yasak edildiğini, Demokrat Partili olmanın bir imtiyaz haline getirildiğini Demokrat Partinin Anayasaya aykırı yollara saptığını, Kırşehirin kaza olması hakkındaki kanun, seçim kanunu, tekaütlük kanunu, matbuat kanunu ve sair kanunları Demokrat Parti ileri gelenlerinin Çankaya köşkünde hazırlayıp ve guruptan ve Meclisten baskı ile Demokrat Parti adına bu partinin menfaatleri bu yoldadır esbabı mucibesıyla geçirildiğini beyan etmiş ve diğer tanık ifadeleri de bu hususları teyit eder mahiyette görülmüştür; demokrat partinin resmî organı olan Zafer gazetesinin basıldığı matbaada basılan Yeniköylü gazetesinin bir nüshasında irticaa yol açan mahiyette resimler yapıldığı ve bu gazetelerin köylere yollandığı ve bilhassa aynı dosya için de Adıyaman Demokrat Parti İl ikinci başkanı tarafından 24/12/1959 tarihinde parti mensuplarına yazılan mektupla, Adıyamandaki nurcu arkadaşlarının Türkiyenin her tarafında olduğu gibi Demokrat Partiye malen ve canen bağlı oldukları ve valinin camide risâliyi nuru okuyan ve dinliyenleri camiden zorla dışarı çıkarttığı bahsedilerek şikâyet konusu yapıp parti bünyesinde bu suretle dini anlayışın hâkim kılındığı anlaşılmıştır; Vatan cephesine iştirakleri yolunda memurlara yapılan baskı ile parti programının 11 nci maddesine muhalif hareket edildiği de tesbit olunmuştur.

Bütün bu ifade ve neşriyat şeklinde ve dosya münderecatından Demokrat Parti tüzüğünün ikinci maddesinin atfettiği programının ilk 17 maddesinin tamamı ile dışında hareketle partinin esas gayesinden ayrıldığı ve dinî siyasete âlet ettiği

bir zümre tahakkümünü kurduğu ve bir gurup vatandaşa diğ-
ger bir gurup vatandaşı hasım bıraktığı, ve vatandaşlar ara-
sında eşitlik haklarını ihlâl ettiği bilhassa Demokrat partinin
ileri gelenleri tarafından Anayasanın ihlâline yol açıldığı ve
seçmenlerine karşı itimat bırakmadığı ve seçmenlerinin irade-
sinden ve programı ve tüzüğünü suistimâl ettiği ve parti teş-
kilâtına hesap vermekten korkup muayyen zamanlardaki umu-
mi kongrelerin yapılmasına dahi mani olunduğu ve binnetice
T.C.K. ; nunun dahi hemen bir çok maddelerinin ihlâline kadar
gidildiği ve parti teşkilâtının bu yola sevk edilmesi sebebiyle
parti gerek kendi tüzük ve programını ve gerek Anayasa ve
gerekse diğer kanunlarla bağdaşamıyacak fiili bir duruma gel-
diği ve yukarıdan beri izah edilen fiil ve hareketler mezkûr par-
tinin sosyal bir cemiyet olmak vasfını da kaybettirdiği cihetle
Medenî kanunun 71 nci maddesi uyarınca talep usul ve kanuna
uygun görülmüş Demokrat Partinin feshine dair aşağıdaki ka-
rar tesis olunmuştur;

HÜKÜM :

1 — Demokrat Partinin feshine, neticeten Merkez, İl,
İlçe, dahil bütün şube ve teşkilâtının feshine.

2 — Demokrat Partinin Medenî kanunun 71 nci madde-
sine muhalif hareket ve faaliyetlerinden şahsi menfaatleri ha-
leldar olduğu sabit görülen dâvacı üyeye Borçlar kanununun 49'
ncu maddesi gereğince taktiren 1001. lira manevi tazminatın dâ-
valı partiden alınıp dâvacıya verilmesine ,

3 — Dâvacı vekilinin masruf mesaisi nazara alınarak
taktiren 500 lira ücreti vekâletinin dâvalı partiden alınarak dâ-
vacıya verilmesine.

4 — Aşağıda müfredatı yazılı masrafların da dâvalı parti-
ye tahmiline kabili temyiz olmak üzere taraflar vekillerinin
yüzlerine karşı 20/9/1960 tarihinde verilen karar açıkça tefhim
olundu; 29/9/1960 Kâtip

Trabzon Asliye Hukuk Hâkimliği elile

TEMYİZ () İNCİ HUKUK DAİRESİ REİSLİĞİNE

Gönderilmek üzere,

Asliye Dördüncü Hukuk Hâkimliğine

ANKARA

TEMYİZ EDEN : Demokrat Parti Hükümü şahsiyeti adına,
genel Reisi Adnan Menderes -Yassıada-
Ankara

VEKİLİ : A. Kemal Yılmaz (Avukat) Uzunsokak Ba-
şaranhan kat: 2 No: 3-4 TRABZON

KARŞI TARAF : Mustafa Geygel, vekili Avukat Cemâl Özbey
ANKARA

HÜKÜM : Ankara dördüncü Asliye Hukuk Mahkemesi-
nin 29/9/960 tarih ve 960/570 esas, 960/784
karar sayılı ilâmi olup, D.P. nin feshine ve dâ-
dâvacıya (1001) lira manevi tazminat veril-
mesine mütedairdir.

TEBELLÜĞ : 10/10/960.

1 — DEMOKRAT PARTİNİN FESHİ HUSUSUNDAKI
HÜKMÜN (1) NUMARALI BENDİ TEMYİZ TALEBİMİZİN
DIŞINDADIR .

2 — Kararın iki numarasında yazılı ve dâvacıya (1001) li-
ra manevi tazminat verilmesine dair olan (2) kısmının temyiz-
ten tetkikini ve nakzını talebe zaruret hasıl olmuştur.

Çünkü :

a) Dâvacı, dâva arzuhalinde (1001) lira manevi tazminat
talebetmiş ise de bunun istinad ettiği sebepleri göstermemiş-
tir,

b) Keza Mahkeme kararının 2 numaralı fıkrasında, (1001)
lira manevi tazminata hükmedilmesinin mucip sebepleri izah
edilmemiştir,

Filhakika, M.K. 24 ve onun atf yaptığı borçlar K. 49 un -
cu maddesinin hâdisemizde dâvacı lehinde sureti katıyyede
tatbik kabiliyeti yoktur. Bu maddenin aradığı şartları, ne dâ-
vacı uhdesinde toplamış nede dâva mevzuu hâdiseye.

3 — B.K. 49 uncu maddesinde, şahsi menfaatları hâlel -
dar olan kimsenin hatanın, zarar ve ziyanın hususi ağırlığı
icap ettiği takdirde manevi zarar namiyle nakti bir meblağın
itasının dâva edebileceği yazılıdır. Binaenaleyh Demokrat Par-
tinin dâvacıya karşı manevi tazminatla sorumlu olabilmesi
için ağır bir kusurundan bizzat dâvacının AĞIR ZARAR gör-
müş olması yani hâdisede dâvacıya taallük eden vahim bir du-

rumun vücudu şarttır. Keza Demokrat Partinin dâvacının dahli bulunmayan ağır bir kusurun sahibi olması lâzımdır. Diğer taraftan zararın, mal'a taallük etmeyip, direk olarak dâvacının «namus, şeref, isim ve sır. v.s.» manevi kıymetlerine müteallik bulunması lâzımdır.

Halbuki dâvacının, ne dâva arzualinde ve nede dâva sırasında böyle bir iddiada bulunmadığı bellidir. Ve o itibarladır ki bu mevzu üzerinde ne dâvalı vekili olarak biz ve nede bizzat Mahkeme en küçük bir araştırma yapmamış bulunmaktadır.

4 — Kaldığı yukarıda lüzumu belirtilen şartlar da asla kafi olmayıp mahkeme kararında: 49 ncu madde hükmüne göre hâdisemizde manevi tazminata hükmedilmesini icabettiren şart ve sebeplerin ve kusur ile zarardaki ağırlığın neden ibaret olduğunun karar yerinde açıklanması iktiza ederken bu lazimeye riayet edilmemiş olması mutlak bozmayı mucip bulunmaktadır.

TEHLİKELİ BİR ÇİĞİR

5 — Öte yandan, dâvacının bu dâvada hususi bir durumu bulunduğu ve fesih dâvası açabilmek hakkını halen D.P. de kayıtlı aza olmasından aldığı ve hattâ bu partiyi 1957 den sonra intisap ettiği bilhassa göz önünde tutulmalıdır.

Kararda fesih için kabul edilen sebeplerin çoğu kabule göre, dâvasının henüz D.P. ye intisabından evvel cereyan etmiş ve hattâ 957 seçimleri yapıldığı ekim ayında dahi nizamlı iki yıllık kongre yapma zamanı 14 gün geçmişti. Şu halde dâvacı, D.P. li olarak fesih sebeplerinin mesuliyetine o partiye girmek ve ondan ayrılmamak suretiyle bizzat ve hiç olmazsa manen iştirâk etmiş bulunmaktadır. Ve bu sebeplerden hiç zarar görmeyen ve görmediğini kabul etmek mecburiyetinde olduğumuz kimse'ler, dâvacı da dahil olduğu halde bizzat partiye kaydı bulunanlardır. O halde bu gibilerin değil partiden manen alacaklı olmasını kabul etmek, partinin manevi mesuliyetlileri arasına kendilerini ithal etmekten başka kanuni ve mantiki netice olamaz.

Aksi halde, halen D.P. ye kayıtlı bulunan ve yukarıda mesuliyet dereceleri belirtilen azaların hepsinin en azından D.P. de (1001) er lira manevi alacakları olduğunu kabul etmek gi-

bi tehlikeli ve içinden çıkılmaz bir çığır açılmış oluyorki, mü-
ekkilim partinin mevcudu, aleyhine açılacak tazminat dâvala-
rını karşılayamaz duruma düşer. Binnetice bu gün D.P., yarın
onun kanuni varisi hazine büyük zarara sokulmuş olur. Kaldı-
ki buna birde D.P. li olmayanların zarar ve ziyan talepleri ek-
lenirse, onun namına dâvaya muhatap olacak hazine bu talep-
leri karşılamakta acze düşer.

Bu sebeplerle hükmün münhasıran manevi tazminat tak-
diri noktasından bozularak iadesini vekâleten talebederim.

Saygılarımla.

Ankara Asliye 4. Hukuk Hâkimliği eliyle Temyiz Mahkemesi
6. ncı Daire Reisiği Yüksek Makamına,

ANKARA

Temyiz Lâyihasına Cevap veren (Dâvacı): Mustafa Geygel,
Ulus İşhanı, Kat: 2, No: 7 - ANKARA

Vekili: Avukat Cemâl Özbey, Ulus İş Hanı, Kat: 3, No: 56, E
Blok — ANKARA

Karşı Taraf (Dâvacı): Adnan Menderes, D.P. Genel Başkanı-
Yassıada / İstanbul

Vekili: Av. A. Kemal Yılmaz, Başaran Han, Kat: 2, No: 4-3.
—Trabzon—

İlâmın Tarihi: 29/9/960

İlâmın Dosya No: 960/570

Karar No: 960/784

Tebellûğ Tarihi: 4/10/960

Temyiz Lâyihasına Cevap verme sebebi ve izahı: 1—
Dâva dilekçemizin «Neticeyi Talep» kısmında 1001 L. manevî
tazminatın istinat ettiği sebepleri göstermiştik, D.P. ye men-
sup olmakla içtimaî ve siyasî durumunu kaybeden bu bakım-
dan manevî zarara mârüz kalan müvekkilime 1001 L. manevî
tazminat verilmesini mahkemededen talep etmiştik. Bu bakım-
dan dâvalı vekilinin defisi varit değildir.

2 — Mahkeme hükmünün 2 No. lu fıkrasında müvekkilim
lehine manevî tazminat verilmesinin sebebi ilgili kanun mad-
deleri ile açıkça zikredilmiştir. Bu bakımdan da dâvalı vekili -
nin iddiası yersizdir.

3 — M.K. nun 24 ve onun atıf yaptığı 49. ncu maddeleri -

nin hâdisede müvekkilim lehine kullanılması (tatbik edilmesi) kanunun mânâ ve ruhuna uygundur. Hattâ bu maddelerin tipik tatbik yerleridir.

4 — Yukarıda da arzettiğimiz gibi dâva dilekçemizde manevî tazminat talep etmemizin sebebini bildirmiştik. Bununla beraber yine de izah edelim: Müvekkilim, D.P. nin mensubu olmakla bir çok manevî zararlara maruz kalmıştır. İctimaî ve siyasi durumunu kaybetmiştir. D.P. nin mensubu olduğu için istiskal edilmiş, kendisini tanıyanlar tarafından çeşitli şekillerde tarizlere, istihfaflara maruz kalmış, şaka ve alaylara mevzu olmuştur. Gayesini bırakıp gayri meşru yollara tevessül eden bir partinin mensubu olduğundan muhiti tarafından hor ve hakir görülmeye başlanmış ve bundan dolayı da manevî üzüntü duymuştur. İşte bu sebeptir ki müvekkilimin maruz kaldığı bu manevî zararı kısmen de olsa telâfi için 1001 L.lık manevî tazminat talebinde bulunduk. Bu hususu dâva dilekçemizde zikrettiğimiz gibi duruşmada da tekrar ettik. Dâvalı vekili bütün iddialarımızı ve bu arada manevî tazminat talebimizi de kabul etti. Hâkim de bu durum karşısında müvekkilim lehine 1001 L. manevî tazminat takdir etti. Bu bakımdan da dâvalı vekilinin iddiası varîit değildir.

5 — Dâvalı vekilinin temyiz lâyihasının 4. cü bendinde zikrettiği hususlar da mesnetsiz ve gayri varittir.

6 — Dâvalı vekilinin temyiz lâyihasında «Tehlikeli Çığır» başlığı altında 5. No.lu bentte zikrettiği hususlar da doğru değildir. Şöyleki: D.P. nin borçlarını ödeyemez hale düşmesi ihtimalinin bulunması, müvekkilimin manevî tazminat talep etmesine mani değildir. Müvekkilimin alacağını D.P. den tahsile tevessül etmesi emsâlleri için tehlikeli değil, bilâkis faydalı bir çığırır. D.P. den alacağı olanların alacaklarını tahsile tevessül etmelerinin hazineyi aceze düşüreceği defisi de yersiz bir karamsal düşüncenin neticesidir. D.P. de alacağı olanlar, «D.P. aceze düşecektir, bunun neticesi olarak ta hazineye intikal edecek meblağ azalacaktır.» diye fertler D.P. deki alacaklarından vaz mı geçsinler?

7 — Asıl tehlikeli çığır, dâvalı vekilinin dediği gibi D.P. de hakkı olan vatandaşların haklarını almaları değil, herhangi bir

kimsenin vekâletini deruhte eden bir avukatın kendi müvekkili aleyhine T.C.K. nun 294 üncü maddesine göre suç teşkil edecek şekilde beyanda bulunmasıdır. Bu husus dâvalı vekilinin dâva dilekçemize verdiği cevap layihası münderecatı ile sabittir. Bu hususu beirtmek suretiyle duruşma sırasında dâvalı vekili hakkında kanunî takibat açılması için C. Savcılığına tezkere yazdıracaktık. Fakat, bir meslektaşımın bu şekilde bir takibata maruz kalmasını istememiştım. Sudan sebeplerle mahkeme hükmünü temyize kalkışmakla iyi niyetli olmadığını gösteren bu şahsın cevap lâyihasının tetkiki ile hakkında icabeden kanunî yollara tevessül edilmesinin teminini yüksek mahkemenin nazarı dikkatine arz eylerim.

Hukuki Sebepler : M.K., B.K., H.U.M.K. ve hâdiseye müteallik diğer kanun hükümleri.

Esbabı Subutiye : Dosya münderecatı ve Ankara Savcılığında bulunan delillerimiz meyanındaki sabıkların ifadelerini ihtiva eden dosyalar.

Netice-i Talep : Dâvalı vekilinin ileri sürdüğü temyiz sebeplerinin reddine, hükmün tastikine, temyiz masraflarının dâvalıya tahmiline ve bozulan dosyanın mahallî mahkemeye iadesine karar verilmesini saygılarımla bilvekkâle arz ve istida eylerim. 18.10.960

Avukat :
Cemâl ÖZBEY

Avukat Cemâl Özbey'in Hayatı ve Eserleri :

Avukat Cemâl Özbey, Malatya İlinin Yazihan Nahiyesine bağlı Karaca Köyünde 18/Aralık/1928 de doğmuştur. Bababası Gözübüyük Ahmet efendidir. Annesinin adı Bağdattır. Babası 1305 doğumludur ve sağdır. Annesi 21/Ocak/1952 de de 52 yaşında vefat etmiştir.

Ülker Özbey ile 1954 yılında evlenmiştir. Dört çocuğu olmuştur. İki ölmüştür. İki de sağdır. Bağdat Gülşen adındaki kızı altı, Hasan Basri adındaki oğlu ise iki yaşındadır.

Cemâl, 1939 da kendi köyünde eğitimli okulda ilk okula başlamış, orta, lise, öğrenimini Malatya'da, hukuk öğrenimini de Ankara'da yapmıştır. Hukuk Fakültesinden 1955 Haziranında mezun olmuştur. Malatya adliye ve barosunda bir yıl avukatlık stajı yapmış, 1956 yılı sonuna doğru avukat olmuştur. Malatya'da bir yıl avukatlık yaptıktan sonra Ankara'ya yedek subaylık vazifesini yapmaya gelmiş ve bu vazifesini de 31 /Mayıs/959 da ikmal eylemiştir. Terhisten sonra Ankara'ya nakletmiş ve Ankara'da avukatlık yapmaya başlamıştır.

1/2/1954 yılında Malatyalı Şair Fakiri'nin hayatı ve Şiir-

lerini kitap halinde derleyerek bastırmiştir. Kitabın birinci bas-
kısı bitmiştir. İkinci baskısı yaptırılacaktır.

20/6/1957 tarihinde de sabık ve sakıt İstanbul Vali ve Be-
lediye Reisi Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'ın dinî mev-
zuda yazdığı bir makalesine cevaben de Rafizilik Nedir? adlı
broşürünü neşretmiştir. Bu kitabın da birinci basımı bitmiştir.
İkinci basımı yapılacaktır.

29/1/1958 tarihinde de yine Malatyalı Şairlerden Sadık Ba-
banın Hayatı ve Değişlerini derleyerek neşretmiştir. Bu kiti-
bın mevcudu vardır.

Malatyalı şairlerden Esiri Babanın Hayatı ve Değişlerini
de derlemiştir ve kitap halinde bastıracaktır.

Din ve Devrimler mevzuunda yazmış olduğu kitabı da neş-
retmek üzeredir.

Bazı gazete ve mecmualara yazılar da yazmıştır.

Ayrıca Demokrat Partinin Kapanmasına Basın Ne Dedi?
adlı bir kitap ta çıkaracaktır.

Siyasi Hayatına Geçince :

Kuruluşu gününden itibaren D. P. yi tutmuş, bilâhare bu
partiye kaydolmuş, Türkiye D. P. Gençlik Teşkilâtını arkadaş-
ları ile birlikte hukuk fakültesinde talebe iken kurmuş, 1955
yılında bu partiden ayrılmış, 1955 yılında on dokuzların hare-
ketlerini tasvip etmiş, Hürriyet Partisi kurulduktan sonra bu
partinin Malatya'da şubasını açmış, Hürriyet Partisi Malatya
İl Başkanlığına seçilmiş, altı ay zarfında Malatyanın altı kaza-
sında ilçe teşkilâtını, bir çok köylerinde de ocak teşkilâtlarını
kurmuştur. 1957 seçimlerinde milletvekilliğine adaylığını koy-
muş, bilâhare güç birliğini tasvip etmiş, 9/5/1960 tarihinde de
C.H.P. ne kaydolmuştur. Kurucu Mecliste Malatya'yı temsil
için Malatya İl temsilciliğine adaylığını koymuş ve 29/12/1960
tarihinde yedek temsilci seçilmiştir.

Ayrıca Malatya Kültür ve Okumuşu Çoğaltma Cemiyetle-
rinde genel sekreterlik vazifelerini de yapmıştır.

Türk yazarları biyografyasında yazarlar arasına alınmıştır.

Kendisine bundan sonraki hayatında da başarılar dileriz.

15/10/1961

A. K.

Müvekkilim Mustafa Geygel'in Tercüme-i Hali :

Mustafa Geygel, Çorum İlinin Alaca İlçesine bağlı Büyük Camili köyündendir. 1929 doğumludur. Babası Hüseyin ile annesi Melek sağdır. Beş çocukludur. Ankara'da ikamet etmektedir. Müteahhitlik yapmaktadır. İşlerinde daima başarılar dilerim.

C. Ö.

S O N S Ö Z

Kurucu Meclis için İl Temsilciliği seçimine iştirâk etmek ve Malatya İl Temsilciliğine adaylığımı koymak üzere Malatya'ya gittim. Bu kısa seçim mücadelem sonunda bende şu kanaat uyandı :

Memleketimizde tam ve kâmil mânada ideal bir demokrasi rejiminin gerçekleşebilmesi için :

- 1) Tabir caizse memleketimizde siyasi fuhuşla iştigal eden siyaset fahişelerinin, siyasi hasmını yenmek için dinî istismara kalkışan siyaset ve din yobazlarının yok edilmesi,
- 2) Din ve mezhep tefrikinin ortadan kaldırılması,
- 3) Adayların parti, milletvekillerinin ise parti meclis gruplarının esaretinden kurtarılması,
- 4) Parti ve Parti İdare Heyetleride ticari şirket zihniyetinin yok edilmesi,
- 5) Siyasi partilerin esaslı bir şekilde devrimci ve rekormcu olmaları,
- 6) İlk öğretimin tam mânasiyle tahakkuku,

7) Öğrenim yapmış karakterli, doğru, dürüst, namuslu ve aydın vatandaşların yetiştirilip çoğaltılmaları lâzımdır.

Bundan başka siyasetle uğraşmak isteyen şahısların veya partilerin de doğru ve dürüst olmaları, yalnız ve yalnız memleket ve milletin menfaatlarını düşünmeleri icabetmektedir. Yani, gınahtan korkmamaları için doğru yoldan da saptamaları icabeder. Doğru yoldan sapanların, kendi şahsi menfaatlarını memleket menfaatlarından üstün gören demegokların Yassı Ada'daki durumları bizlere ders olmalıdır.

En son olarak şunu söylemek isterim ki; memleket menfaatlerini ayakları altına alan, siyasi nüfuzlarını suiistimal eden, mideciler, beslemeler, kötü niyetli ve kötü ruhlu bazı münfesih D. P. liler hariç, D. P. ye hiç bir maddi menfaat gözetmeden memleket menfaatlarına uygun hareket ettiğini zannederek samimi bir şekilde safça bağlanmış ve inanmış olan namuslu vatandaşları, mevcut kin ve kırınglığın ortadan kalkması, milli birlik ve tesanüdümüzün daha da sağlamaştırılması bakımından kendimizden ayrı görmememiz lâzımdır. 15/1/1961

Avukat :
Cemâl ÖZBEY
Ankara

Basıldığı Tarih: 25/2/1961 — Ankara

035A 7996

ULB Halle

3/1

000 175 005

Yazarın diğer kitapları :

- 1 — Şair Fakiri Hayatı ve Şiirleri Fiatı : 100 Kr.
- 2 — Şair Sadık Baba Hayatı ve Deyişleri, Fiatı : 300 Kr.
- 3 — Rafizilik Nedir? (Prof. Fahrettin Kerim
Gökay'a Cevap) Fiatı : 25 Kr.

Yazarın Bastıracağı diğer kitaplar :

- 1 — Şair Esiri Baba Hayatı ve Deyişleri
- 2 — Din ve Devrimler

Fiatı : 300 Kuruş

